EUROPOS
KOMISIJA

Briuselis, 2024 12 12
COM(2024) 569 final

KOMISIJOS ATASKAITA EUROPOS PARLAMENTUI IR TARYBAI

PVM pagrįstų nuosavų išteklių sistemos veikimo ataskaita

Turinys

1. Įvadas 2

1.1. Nuosavų išteklių sistemos kūrimas 2

1.2. Iki 2021 m. reformos veikusi PVM sistema 3

1.3. 2021 m. reforma 4

2. PVM pagrįstų nuosavų išteklių sistemos veiksmingumas 6

2.1. PVM nuosavų išteklių bazių raida 6

2.2. PVM pagrįstų nuosavų išteklių pajamų surinkimas 10

2.3. ES finansinių interesų apsauga 13

2.4. Valstybių narių grįžtamoji informacija 17

2.5. Išvada 19

3. Vidutinio svertinio tarifo raida nuo 2016 m. 20

3.1. Vidutinio svertinio tarifo raida 2016–2020 m. 20

3.2. Vidutinio svertinio tarifo raida. 2021–2024 m. įverčiai 21

3.3. Išvada dėl vidutinio svertinio tarifo raidos 24

4. Išvada 24

Priedas 25

1. Įvadas

Komisijai pavesta iki 2025 m. sausio 1 d. parengti pridėtinės vertės mokesčiu (PVM) pagrįstų nuosavų išteklių sistemos veikimo ataskaitą. Pagal teisės aktus[1] ataskaitoje turi būti *„įvertinama, ar PVM pagrįstų nuosavų išteklių sistema, ypač daugiametis vidutinis svertinis tarifas, yra veiksmingi ir tinkami. Jei tikslinga, kartu su ataskaita pateikiamas pasiūlymas iš dalies pakeisti šį reglamentą siekiant daugiametį vidutinį svertinį tarifą apskaičiuoti remiantis naujesniais duomenimis*."

Vykdant Komisijai pavestą užduotį šioje ataskaitoje apžvelgiami PVM pagrįstų nuosavų išteklių sistemos pokyčiai, analizuojama po atliktų pakeitimų stebėta atitinkamų veiklos rezultatų rodiklių raida ir pagal tai analizuojamas sistemos veiksmingumas, taip pat apžvelgiama, kaip naująją sistemą vertina valstybės narės. Ataskaitoje taip pat įvertinamas sistemos tinkamumas atlikus 2021 m. padarytus pakeitimus, daugiausiai dėmesio skiriant daugiamečiam vidutiniam svertiniam tarifui. Taip pat pateikiama informacija apie tai, kiek valstybių narių, kurioms nustatytos išlygos, tebetaiko vidutinį svertinį tarifą, ir apie visus nacionalinių PVM tarifų pokyčius.

1.1. Nuosavų išteklių sistemos kūrimas

PVM yra bendras mokestis, kurį moka visi galutiniai vartotojai, vartodami prekes ar paslaugas bendrojoje rinkoje. Šis mokestis yra bendras vartojimo mokestis, kurį pagal ES direktyvose nustatytą bendrą sistemą taiko visos valstybės narės. Šis bendras mokestis yra svarbus bendrosios rinkos, kuri pati yra vienas svarbiausių ES laimėjimų, elementas.

PVM pagrįstų nuosavų išteklių sistema buvo įvesta 1970 m.[2] ir taikoma laipsniškai, laikantis pamažu PVM direktyvomis įtvirtinamų suderintų nuostatų. Įvedus šią sistemą, PVM pagrįstos pajamos, muitai ir žemės ūkio mokesčiai pamažu pakeitė valstybių narių finansinius įnašus. Tam, kad ES biudžetas būtų finansuojamas tik iš nuosavų išteklių, PVM pagrįstos pajamos pradėtos naudoti kaip pajamas ir išlaidas išlyginanti subalansuojanti suma, per metinę biudžeto procedūrą nustačius taikytiną pareikalavimo tarifą.

1988 m. įvestas bendrųjų nacionalinių pajamų (BNP) įnašas, kuris tapo nauju subalansuojančiu nuosavu ištekliumi. Buvo laikomasi nuomonės, kad naujasis nuosavas išteklius yra labiau susietas su nacionaline ekonomine veikla, todėl kiekvienos valstybės narės įnašai labiau atitinka jos mokėjimo pajėgumą. Ilgainiui BNP pagrįsti nuosavi ištekliai darėsi vis svarbesnė ES biudžeto dalis, nes PVM pagrįstų nuosavų išteklių pareikalavimo tarifas 1985 m.[3] buvo laipsniškai sumažintas nuo 1,4 proc. iki dabartinio 0,3 proc. dydžio[4] (1 diagrama).

PVM pagrįstų nuosavų išteklių įnašas apskaičiuojamas valstybių narių PVM bazėms **taikant vienodą pareikalavimo tarifą**. Šios bazės apskaičiuojamos pagal suderintas taisykles, t. y. valstybių narių surenkamos faktinės PVM pajamos, atlikus reikiamas korekcijas, padalijamos iš konkrečios šalies vidutinio svertinio PVM tarifo. Ilgainiui atlikti tam tikri pakeitimai. Pirma, siekiant

[1] 1989 m. gegužės 29 d. Tarybos reglamento (EEB, Euratomas) Nr. 1553/89 dėl galutinių vienodų nuosavų išteklių, kaupiamų iš pridėtinės vertės mokesčio, surinkimo priemonių, su pakeitimais, padarytais 2021 m. balandžio 30 d. Tarybos reglamentu (ES, Euratomas) 2021/769, 13a straipsnis.

[2] 1970 m. balandžio 21 d. Tarybos sprendimas 70/243 EAPB, EEB, Euratomas.

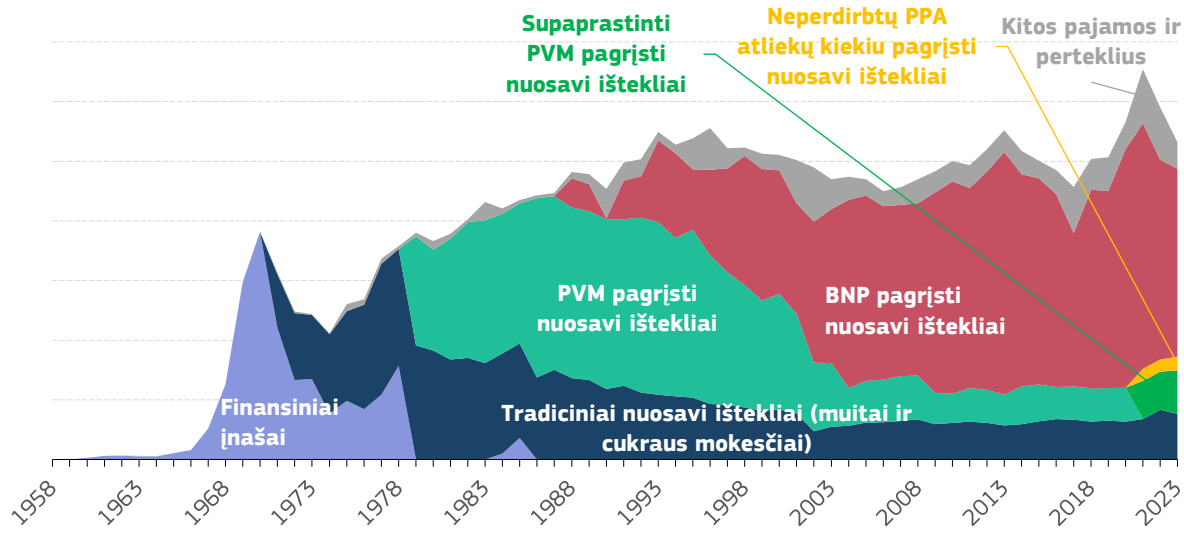
[3] 1970 m. nustatytas didžiausias pareikalavimo tarifas buvo 1 proc. Ispanijai ir Portugalijai įstojus į ES, tarifas padidintas iki didžiausio galimo dydžio – 1,4 proc. 2000 m. rugsėjo 29 d. Sprendimu 2000/597/EB pareikalavimo tarifas sumažintas iki 0,5 proc.

[4] ES viešieji finansai, 2014 m.

apsaugoti valstybes nares, kuriose vartojimas sudaro didesnę galutinės paklausos dalį, ir sumažinti regresinį poveikį skurdesnėms šalims, kiekvienos valstybės narės PVM pagrįstų nuosavų išteklių bazė buvo apribota iki 50 proc. BNP. Antra, iki 2020 m. kai kurioms valstybėms taikyti mažesni pareikalavimo tarifai[5].

Laikui bėgant PVM pagrįstų nuosavų išteklių dalis sumažėjo. 2024 m. ji sudaro apie 14 proc. į ES biudžetą surenkamų pajamų.

1 diagrama. Pajamų raida 1958–2023 m.

Šaltinis: Komisijos tarnybos.

1.2. Iki 2021 m. reformos veikusi PVM sistema

Iki 2021 m. PVM pagrįsti nuosavi ištekliai buvo apskaičiuojami labai sudėtingai. Apskaičiavimų sudėtingumą daugiausia lėmė du veiksniai: 1) būtinybė apskaičiuoti „sąlyginę“ PVM bazę, kuri atitiktų suderinto PVM direktyvų taikymo principą; 2) PVM tarifų įvairovė, dėl kurios kasmet tekdavo skaičiuoti vidutinį svertinį tarifą.

Dėl pirmojo veiksnio pažymėtina, kad, siekiant suderinti PVM pagrįstų nuosavų išteklių bazę, reikėjo atlikti daug korekcijų ir taikyti statistines kompensacijas. Atliekant *korekcijas* PVM pajamos buvo koreguojamos pagal aspektus, nesusijusius su PVM.

2016–2019 m. šios korekcijos sudarė 0,5 proc. visų to laikotarpio pajamų. *Statistinės kompensacijos* taikytos siekiant „neutralizuoti“ nacionalines nuo PVM direktyvos nukrypti leidžiančias nuostatas. Tuo pačiu laikotarpiu jos sudarė apie 0,5 proc. bazės (išsamiau žr. 4 ir 5 lenteles). Visų korekcijų ir kompensacijų sąrašas pateiktas 3 priede.

Dėl antrojo veiksnio pažymėtina, kad tam tikrų kalendorinių metų PVM nuosavų išteklių bazei apskaičiuoti valstybė narė turėjo visas per tuos metus gautas grynąsias PVM pajamas padalyti iš toje valstybėje narėje tais metais taikyto PVM tarifo. Tačiau jei valstybėje narėje buvo taikomas daugiau

[5] 2007–2013 m. Austrijai taikytas 0,225 proc., Vokietijai – 0,14 proc., Švedijai ir Nyderlandams – 0,1 proc. pareikalavimo tarifas. 2014–2020 m. Vokietijai, Nyderlandams ir Švedijai taikytas pareikalavimo tarifas buvo 0,15 proc. Nuo 2021 m. šios valstybės narės taip pat taiko vienodą 0,3 proc. pareikalavimo tarifą.

negu vienas PVM tarifas, suderinta PVM pagrįstų nuosavų išteklių bazė buvo apskaičiuojama visas surinktas grynąsias PVM pajamas padalijus iš tos šalies vidutinio svertinio PVM tarifo. Ši metodika buvo nustatyta Tarybos reglamente (EEB, Euratomas) Nr. 1553/89 dėl galutinių vienodų nuosavų išteklių, kaupiamų iš PVM, surinkimo priemonių.

1.3. 2021 m. reforma

Skaičiavimo supaprastinimas

Siekiant supaprastinti sistemą ir sumažinti Komisijai bei valstybių narių administracinėms institucijoms tenkančią administracinę naštą, nuo 2021–2027 m. daugiametės finansinės programos PVM pagrįsti nuosavi ištekliai buvo supaprastinti.

Pirma, buvo panaikinti dauguma patikslinimų, susijusių su nukrypti leidžiančiomis nuostatomis ir išimtimis (*korekcijos* ir *kompensacijos*), todėl skaičiavimai supaprastėjo.

Antra, pagal naująją sistemą PVM pagrįstų nuosavų išteklių bazė apskaičiuojama paprasčiau, nacionalines PVM pajamas padalijant iš nustatytų bazinių metų vidutinio svertinio PVM tarifo, užuot svertinį tarifą skaičiavus kasmet. Nustatyta, kad visą 2021–2027 m. daugiametės finansinės programos laikotarpį vidutinio svertinio tarifo (VST) baziniais metais bus laikomi 2016 m. Tokie baziniai metai bus taikomi iki Tarybos reglamento (EEB, Euratomas) Nr. 1553/89 pakeitimo.

Kaip ir ankstesnėje sistemoje, kiekvienos valstybės narės PVM bazės apribojamos iki 50 proc. kiekvienos valstybės narės BNP, taip siekiant apriboti PVM pagrįstų nuosavų išteklių regresinį poveikį. Galiausiai pažymėtina, kad nuo 2021 m. kiekvienos valstybės narės PVM bazei taikomas vienodas 0,3 proc. pareikalavimo tarifas.

Galutinės PVM pagrįstų nuosavų išteklių bazės apskaičiuojamos remiantis surinktomis pajamomis. Turėtų būti įskaičiuojamas visas surinktas PVM. Bet kokia suma, kurią valstybės narės įskaičiuoja kaip PVM, bet kuri pagal pobūdį nėra PVM, pvz., baudos ar delspinigiai, vėliau turėtų būti atimama. 1 ir 2 prieduose parodyta, kokias finansines ataskaitas valstybės narės turi pateikti kasmet pagal senąją ir naująją sistemas.

1 lentelė. Naujosios ir senosios PVM pagrįstų nuosavų išteklių sistemų palyginimas

	2014–2020 m.	2021–2027 m.	Skirtumai
PVM pajamos	Valstybių narių surinktos PVM pajamos, atėmus grąžinamą PVM	Valstybių narių surinktos PVM pajamos, atėmus grąžinamą PVM	Skirtumo nėra
Korekcijos	Korekcijos pagal Reglamento (EEB, Euratomas) Nr. 1553/89 reikalavimus[6]	Korekcijos, susijusios tik su teritorine taikymo sritimi[7] ir nuo PVM direktyvos nukrypti leidžiančiomis nuostatomis	Mažiau korekcijų
Vidutinis svertinis tarifas (VST).	Apskaičiuojamas kasmet	Taikomas 2016 m. įšaldytas VST	VST nebeapskaičiuojamas
Kompensacijos	Kompensacijos taikomos	Kompensacijos netaikomos	Kompensacijos nebetaikomos
PVM bazės apibrėžtis	PVM pajamos (+/– korekcijos) / VST_N + kompensacijos	PVM pajamos (+/– korekcijos) / VST_{2016}	Paprastesnis skaičiavimas
Apribojimas	PVM nuosavų išteklių bazė – ne didesnė kaip 50 proc. kiekvienos valstybės narės BNP	PVM nuosavų išteklių bazė – ne didesnė kaip 50 proc. kiekvienos valstybės narės BNP	Skirtumo nėra
Pareikalavimo tarifas	0,3 % (išskyrus Nyderlandus, Vokietiją ir Švediją, kurios taiko 0,15 %)	0,3% visoms valstybėms narėms	Išimčių nebėra

Tikslinė kontrolė

Komisija atlieka PVM pagrįstų nuosavų išteklių patikrinimus, kaip nurodyta Tarybos reglamento (ES) 2021/768, kuriuo nustatomos nuosavų išteklių sistemos įgyvendinimo priemonės, 2 straipsnio 4 dalyje. Patikrinimai atliekami siekiant įsitikinti, kad operacijos, skirtos bendrai surinktai grynajai PVM sumai apskaičiuoti, buvo atliktos teisingai, naudoti duomenys buvo tinkami ir kad nuosavų išteklių suma buvo apskaičiuota teisingai.

Bendras patikrinimų tikslas – užtikrinti, kad kiekviena valstybė narė į ES biudžetą įneštų teisingą PVM pagrįstų nuosavų išteklių sumą. Atlikdama patikrinimus Komisija tikrina visus PVM bazės metinių ataskaitų aspektus (pajamas, pajamų korekcijas, 2016 m. vidutinį svertinį tarifą (jei taikoma išlyga) ir pan.). Atliekant patikrinimus taip pat siekiama gauti pagrįstą patikinimą, kad nacionalinės PVM bazės nustatymo sistemos ir procedūros yra patikimos, veiksmingos, tikslios, išsamios ir atitinka taikytiną ES teisę tiek taikymo srities, tiek metodo ir naudojamų duomenų kokybės požiūriais.

Dėl naujojoje sistemoje įtvirtintų pakeitimų metines ataskaitas ir patikrinimus rengti ir vykdyti **tapo daug lengviau**. Dėl jų tiek valstybėms narėms, tiek Komisijai taip pat yra daug lengviau atlikti patikrinimus ir imtis tolesnių su jais susijusių veiksmų. Kaip matyti iš 4 ir 5 lentelių, įvedus pakeitimus,

[6] 1 priede pateikiamas suvestinės ataskaitos šablonas, kuriame išsamiai nurodomos visos senojoje sistemoje taikytos korekcijos ir kompensacijos.
[7] Kaip paaiškinta Direktyvos 2006/112/EB (PVM direktyvos) 6 ir 7 straipsniuose.

taip pat nebereikia atlikti didelės dalies skaičiavimų. Naudoti 2016 m. vidutinio svertinio tarifo procentinį dydį irgi yra lengviau, negu iš naujo skaičiuoti kiekvienų metų tarifą.

Įvedus šiuos pakeitimus, valstybės narės šiam tikslui gali naudoti mažiau išteklių, t. y.: nacionalinių institucijų rengiamos metinės ataskaitos ir įvairiems skaičiavimams teikiami duomenys dažnai gaunami iš kitų valstybės agentūrų ir (arba) kitų išorės duomenų šaltinių teikėjų. Dabar nacionalinėms institucijoms taip pat reikia skirti mažiau laiko pasirengimui patikrinimams ir dalyvavimui juose.

Dėl supaprastinimo sumažėjo ir Komisijos darbo krūvis. Visų pirma, pasiruošimas patikrinimams ir jų vykdymas užtrunka daug trumpiau. Pagal naująją sistemą atliekant patikrinimus (2021 ir 2022 m.) daugiausia siekta užtikrinti, kad valstybių narių įdiegtos PVM pajamų rinkimo, agregavimo ir pranešimo apie jas sistemos būtų veiksmingos ir efektyvios. Tačiau naujosios sistemos pradiniu etapu atliekant patikrinimus taip pat buvo siekiama kartu su valstybėmis narėmis išspręsti ankstesniais metais nustatytas ir tebegaliojančias išlygas, susijusias su apskaičiavimo elementais, kuriuos naudoti vėliau nustota. Su ankstesne sistema susijusių išlygų skaičiui po truputį mažėjant, pagal naująją sistemą atliekami patikrinimai ilgainiui užims vis mažiau laiko. Numatoma, kad patikrinimo laikas, neįskaitant darbo, susijusio su išlygomis pagal senąją sistemą, nuo 1 savaitės vidutiniškai sutrumpės iki 2–2,5 dienų, priklausomai nuo pažeidimų skaičiaus.

2021 m. supaprastinimo naudą pagyrė ir Europos Audito Rūmai savo nuomonėje Nr. 11/2020[8], patvirtindami lūkestį, kad tiek valstybėms narėms, tiek Komisijai tenkanti administracinė našta sumažės, bet PVM pagrįstų įnašų tikslumui tai didelės įtakos neturės.

2. PVM pagrįstų nuosavų išteklių sistemos veiksmingumas

Siekiant įvertinti sistemos veiksmingumą, šiame skirsnyje analizuojama, kiek pakankamai buvo apsaugotas ES biudžetas ir kiek tinkamai buvo surenkamas PVM įnašas. Joje taip pat vertinama PVM pagrįstų nuosavų išteklių bazių ir įvairių jų komponentų raida, siekiant įvertinti, kokį poveikį supaprastinimas padarė nuosaviems ištekliams[9].

2.1. PVM nuosavų išteklių bazių raida

Nuo 2016 m. PVM bazės didėjimo tendencija, išskyrus 2020 m.[10], **tęsėsi**, nepaisant 2021 m. reforma padarytų pakeitimų[11]. Tam įtakos turėjo keletas įvykių, iš kurių svarbiausias buvo 2020 m. COVID-19 pandemija, ir kiti makroekonominiai veiksniai, pavyzdžiui, 2021 m. ir 2022 m. padidėjusios kainos, kurios turėjo įtakos vartojimui ir ekonomikos sektoriuje surenkamam PVM (2 ir 3 diagramos).

PVM pagrįstų nuosavų išteklių pajamų raida buvo panaši iki 2019 m., o vėlesniais metais ėmė skirtis labiau (3 lentelė). Nuosavų išteklių bazės apribojimo iki 50 proc. BNP taikymas turi tam tikros

[8] Nuomonė Nr. 11/2020 (pagal SESV 287 straipsnio 4 dalį ir 322 straipsnio 2 dalį) dėl Tarybos reglamento (ES, Euratomas), kuriuo iš dalies keičiamas Reglamentas (EEB, Euratomas) Nr. 1553/89 dėl galutinių vienodų nuosavų išteklių, kaupiamų iš pridėtinės vertės mokesčio, surinkimo priemonių, projekto (dokumentas 12771/20, tarpinstitucinė byla 2018/0133 (NLE)) (europa.eu).

[9] Ataskaitos 2 skirsnyje naudojami duomenys skaičiuojami pagal 2024 m. kovo mėn. padėtį.

[10] 5 priede parodyta PVM bazių raida pagal valstybes nares 2016–2022 m. laikotarpiu.

[11] Nuo 2021 m. PVM bazės apskaičiuojamos pajamas padalijus iš įšaldyto 2016 m. vidutinio svertinio tarifo, o anksčiau buvo naudojamas faktinis metinis vidutinis svertinis tarifas.

įtakos, tačiau pagrindinė priežastis yra tai, kad visas prognozuotų ir faktinių pajamų skirtumas galutinėje PVM bazėje dėl uždelsto likučių apskaičiavimo poveikio paaiškės tik vėlesniais metais. .

2 lentelė. ES 27 suvestinių PVM nuosavų išteklių bazių raida

Mln. EUR	2016 m.	2017 m.	2018 m.	2019 m.	2020 m.	2021 m.	2022 m.*
PVM pagrįstų nuosavų išteklių bazė	5 231 083	5 564 631	5 838 647	6 005 905	5 654 042	6 355 460	7 154 323
Metinis augimo tempas		6,4 %	4,9 %	2,9 %	–5,9 %	12,4 %	12,6 %

Šaltinis: PVM ataskaitos.

PVM bazės apskaičiavimo metodas pagal senąją sistemą paaiškintas 1 priede, pagal naująją – 2 priede.

*Nuo 2021 m. bazė apskaičiuojama grynąsias pajamas padalijus iš 2016 m. vidutinio svertinio tarifo.

3 lentelė. ES 27 suvestinių PVM nuosavų išteklių pajamų raida

Mln. EUR	2016 m.	2017 m.	2018 m.	2019 m.	2020 m.	2021 m.	2022 m.
PVM pagrįstų nuosavų išteklių pajamos	15 859	16 947	17 624	18 128	17 858	18 340	19 666
Metinis augimo tempas		6,9 %	4,0 %	2,9 %	–1,5 %	2,7 %	7,2 %

Šaltinis: Europos Komisijos metinės finansinės ataskaitos.

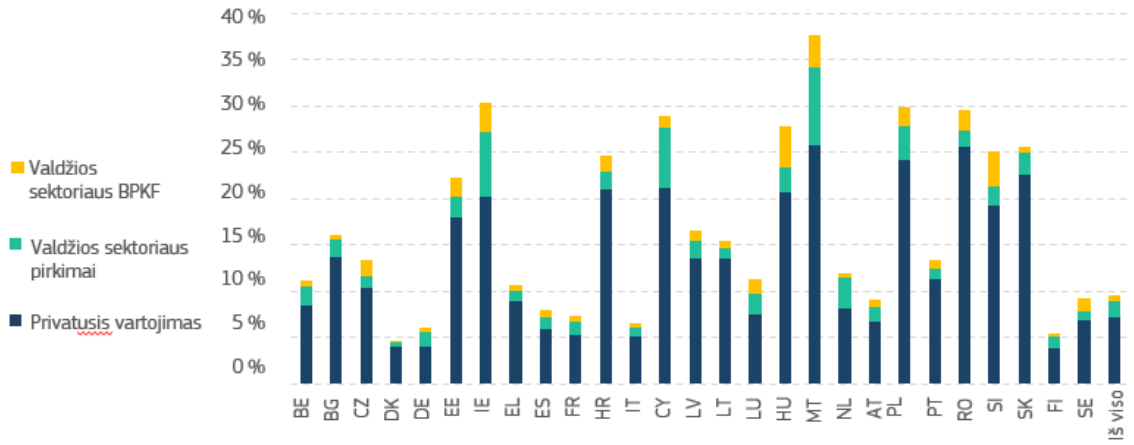
Pajamos apskaičiuojamos apribotai PVM bazei pritaikius pareikalavimo tarifą. PVM bazė toliau tikslinama pagal likučių apskaičiavimo rezultatą, gautą apskaičiuojant PVM pajamas (2.2 skirsnis). 4 priede taip pat palyginamos valstybių narių PVM bazės, kurioms taikomas apribojimas.

PVM bazės raidą galima toliau analizuoti pagal pagrindinius veiksnius. Pagrindinės išlaidų kategorijos, sudarančios PVM bazę, yra namų ūkių privatusis vartojimas, valdžios sektoriaus pirkimai ir valdžios sektoriaus bendrojo pagrindinio kapitalo formavimas (BPKF). Šios kategorijos kartu sudaro apie 88 proc. visos PVM bazės (2020 m.), o pagrindinę likusios dalies dalį sudaro įmonių tarpinio vartojimo išlaidos. Iš jų didžiausia dalis tenka namų ūkių privačiajam vartojimui, kuris sudaro 60–80 proc. PVM apmokestinamų išlaidų, priklausomai nuo valstybės narės.

Vertinant nacionalinių sąskaitų rodiklius einamosiomis kainomis, kurie yra trijų pagrindinių PVM bazės komponentų[12] pakaitiniai rodikliai, **pagrindinis PVM bazės augimo 2016–2022 m. veiksnys**, lėmęs vidutiniškai 74 proc. viso ES 27 PVM bazės padidėjimo, **buvo namų ūkių privatusis vartojimas** (2 diagrama).

[12] Šie makroekonominiai rodikliai taip pat naudojami rengiant metinę metinio biudžeto PVM nuosavų išteklių bazės prognozę.

2 diagrama. PVM bazės komponentų makroekonominių rodiklių raida (2016–2022 m.)

Šaltinis: ACOR prognozės. Komisijos atlikti skaičiavimai.

Kalbant apie privačiojo vartojimo išlaidų raidą ES 27 lygmeniu (3 diagrama), 2021 m. ir 2022 m. svarbų vaidmenį atliko infliacija.

3 diagrama. Infliacijos ir privačiojo vartojimo raida 2016–2022 m. einamosiomis kainomis ES 27

Šaltinis: Komisijos 2023 m. rudens prognozė.

PVM sistemos supaprastinimas nepadarė reikšmingo poveikio bazės raidai. Kiekvieno valstybių narių PVM ataskaitų pagrindinio komponento lyginamasis svoris išliko palyginti stabilus, išskyrus korekcijas; vertinant absoliučiaisiais skaičiais, po reformos jos padidėjo (4 lentelė). Nebetaikomų korekcijų poveikis sudaro ne daugiau kaip 0,1 proc. grynųjų pajamų, o kompensacijų – ne daugiau kaip 0,6 % visos PVM bazės (5 ir 6 lentelės). Dėl 2019 m. ir 2020 m. įvykusių pokyčių, susijusių su valstybių narių taikomu atleidimu nuo mokesčio, absoliučioji kompensacijų vertė padidėjo; pavyzdžiui, Italija nustatė didesnę slenkstinę ribą mažosioms įmonėms, kurios atleidžiamos

nuo mokesčio. Kai kurios ribotos kompensacijos (pvz., susijusios su PVM direktyvos pažeidimais) pagal naująją sistemą registruojamos kaip korekcijos ir tuo galima paaiškinti nedidelį korekcijų lyginamojo svorio padidėjimą 2021 m. ir 2022 m.

4 lentelė. Pagrindinių PVM ataskaitų komponentų raida (ES 27)

ES 27	2016 m.	2017 m.	2018 m.	2019 m.	2020 m.	2021 m.	2022 m.
Korekcijos (mln. EUR)	4 612	5 041	5 546	6 256	6 212	9 414	14 754
Korekcijos, išreikštos grynųjų pajamų procentine dalimi (%)	0,53 %	0,55 %	0,57 %	0,63 %	0,68 %	0,89 %	1,24 %
Kompensacijos (mln. EUR)	8 013	23 179	27 328	34 974	35 809		
Kompensacijos, išreikštos visos PVM bazės procentine dalimi (%)	0,15 %	0,42 %	0,47 %	0,58 %	0,63 %	Netaikoma	Netaikoma

Šaltinis: PVM ataskaitos ir Komisijos skaičiavimai.

5 lentelė. Korekcijų, išreikštų grynųjų pajamų procentine dalimi, raida*

ES 27	2016 m.	2017 m.	2018 m.	2019 m.	2020 m.
Apmokestinamos mažosios įmonės (%)	–0,03 %	–0,03 %	–0,03 %	–0,03 %	–0,02 %
Laipsniška mokesčio lengvata (%)	0,01 %	0,01 %	0,01 %	0,01 %	0,01 %
Ūkininkai, kuriems taikomas vienodas tarifas (%)	–0,08 %	–0,05 %	–0,06 %	–0,05 %	–0,07 %
Iš viso nebetaikomų korekcijų (%)	–0,10 %	–0,07 %	–0,08 %	–0,07 %	–0,08 %

Šaltinis: PVM ataskaitos ir Komisijos skaičiavimai.
*Šios korekcijos buvo panaikintos 2021 m.

6 lentelė. Korekcijų, išreikštų visos PVM bazės procentine dalimi, raida*

ES 27	2016 m.	2017 m.	2018 m.	2019 m.	2020 m.
Nuo mokesčio atleistos mažosios įmonės (%)	0,22 %	0,25 %	0,27 %	0,43 %	0,46 %
Kompensacijos, X priedo A dalis[13] (%)	–0,11 %	–0,11 %	–0,10 %	–0,09 %	–0,10 %
Kompensacijos, X priedo B dalis[14] (%)	0,45 %	0,48 %	0,50 %	0,52 %	0,53 %
Automobiliai (%)	–0,29 %	–0,29 %	–0,29 %	–0,29 %	–0,29 %
Išlaidos automobiliams (%)	–0,22 %	–0,21 %	–0,19 %	–0,23 %	–0,23 %
Iš viso kompensacijų (%)	0,15 %	0,42 %	0,47 %	0,58 %	0,63 %

[13] Į X priedo A dalį įtrauktos kompensacijos yra taikomos dantų technikams, viešajam radijui ir televizijai, pastatams ir pastatų žemei, kelionių agentūroms.
[14] Į X priedo B dalį įtrauktos kompensacijos yra taikomos įėjimui į sporto renginius, laisvųjų profesijų atstovams, viešosioms telekomunikacijų paslaugoms, kremacijos ir laidojimo paslaugoms, akliesiems, karo aukų atminimui, privačioms ligoninėms, viešosioms vandens tiekimo paslaugoms, naujiems pastatams ir pastatų žemei, keleivių vežimui, orlaiviams, karo laivams, kelionių agentūroms (ES viduje).

Šaltinis: PVM ataskaitos ir Komisijos skaičiavimai.
*Šios kompensacijos buvo panaikintos 2021 m.

7 lentelė. 2016–2022 m. PVM bazės analizė

ES 27, mln. EUR	2016 m.	2017 m.	2018 m.	2019 m.	2020 m.	2021 m.	2022 m.
Pajamos	868 503	917 138	959 113	992 668	913 713	1 056 431	1 182 601
Grynosios pajamos	873 114	922 179	964 658	998 924	919 926	1 059 404	1 185 813
Vidutinis svertinis tarifas	16,72 %	16,64 %	16,60 %	16,73 %	16,37 %	16,72 %	16,72 %
Iš viso kompensacijų	8 013	23 179	27 328	34 974	35 809	–	–
Galutinė bazė (neapribota)	5 231 083	5 564 631	5 838 647	6 005 905	5 654 042	6 355 460	7 154 323
Metinis galutinės bazės augimas		6,38 %	4,92 %	2,86 %	–5,86 %	12,40 %	12,57 %

Pastaba. 2021 m. ir 2022 m. taikomas įšaldytas 2016 m. vidutinis svertinis tarifas.
Šaltinis: PVM ataskaitos.

2.2. PVM pagrįstų nuosavų išteklių pajamų surinkimas

Valstybės narės sumoka PVM pagrįstų nuosavų išteklių įnašą kas mėnesį kartu su kitais nuosavais ištekliais. Komisija surenka PVM pajamas, iš pradžių remdamasi numatomomis PVM bazėmis, dėl kurių Komisija ir valstybės narės susitarė Nuosavų išteklių patariamajame komitete (ACOR / prognozė). PVM įnašai apskaičiuojami ir mokami remiantis prognozėmis, todėl juos reikia patikslinti pagal realius duomenis, vėliau pateikiamus PVM ataskaitose. Į PVM ataskaitas taip pat gali būti įtraukti ankstesnių ketverių metų PVM bazių pakeitimai. Jei Komisija arba valstybės narės nustato išlygas, ankstesnių metų duomenys taip pat gali būti koreguojami.

Komisija apskaičiuoja kiekvienos valstybės narės PVM pagrįstų nuosavų išteklių prognozės ir naujausių ataskaitose pateiktų duomenų skirtumą (likučius).

Komisija informuoja valstybes nares apie likučių apskaičiavimo rezultatus iki metų, einančių po metų, kuriais pateikti ataskaitos duomenys, vasario 1 d., o valstybės narės turi tas sumas pateikti metų, einančių po metų, kuriais Komisija informavo valstybes nares apie likučių apskaičiavimą, kovo mėn. pirmą darbo dieną. Jei valstybės narės neatlieka reikiamų mokėjimų, gali būti skaičiuojami delspinigiai (nuo mažesnių kaip 1 000 EUR delspinigių atleidžiama).

8 lentelė. PVM patikslinimai (likučiai)*

ES 27, mln. EUR	2016 m.	2017 m.	2018 m.	2019 m.	2020 m.	2021 m.	2022 m.
PVM likučiai dėl skirtumų tarp pirmosios ataskaitos ir prognozės	313	418	502	403	–54	1,011	1,734
PVM likučiai dėl ankstesnių ataskaitų patikslinimų	87	6	23	–1	121	97	125
Iš viso ES 27 patikslinimų	400	424	525	402	68	1,108	1,859

Šaltinis: ES metinės finansinės ataskaitos ir Europos Komisijos skaičiavimai. 6 priede pateikiama informacija apie kiekvienos valstybės narės PVM patikslinimų raidą.

* Apskaičiuojant likučius koreguojami paskutinių metų, kurių duomenys turimi, ir ankstesnių metų duomenys.

Naujoji nuosavų išteklių bazės apskaičiavimo sistema nepadarė įtakos PVM pagrįstų nuosavų išteklių apskaičiavimo ir surinkimo procesui bei jų patikslinimams (likučiams). Neatliktų mokėjimų nėra.

2021 m. ir 2022 m. apskaičiuoti likučiai yra daug didesni negu ankstesniais metais, patikslinimai yra didesni daugumos valstybių narių atveju (taip pat žr. 6 priedą). Pagrindinis šiuos skirtumus lėmęs veiksnys yra 2021 m. ir 2022 m. PVM bazių, naudojamų atitinkamiems ES biudžetams finansuoti, prognozių korekcijos dėl nepakankamai įvertinto infliacijos padidėjimo.

Komisija nuolat vertina, kaip valstybės narės surenka PVM pajamas ir kaip nustatomos priemonės tinkamam PVM lėšų surinkimui didinti (1 langelis).

1 langelis. Iniciatyvos, kuriomis valstybėse narėse siekiama pagerinti tinkamą PVM lėšų surinkimą

PVM pagrįsti nuosavi ištekliai sudaro apie 2 proc. valstybių narių iš PVM surenkamų pajamų. Todėl priemonės, kuriomis siekiama pagerinti pajamų surinkimą iš PVM, visų pirma naudingos nacionaliniams biudžetams, bet iš dalies yra naudingos ir ES biudžetui.

PVM surinkimas. Devintoji PVM mokėtojų registravimo, PVM surinkimo ir kontrolės procedūrų ataskaita
(Reglamento (EEB, Euratomas) Nr. 1553/89 12 straipsnis)

Komisija kas penkerius metus pateikia ataskaitą apie tai, kokių priemonių ėmėsi valstybės narės, kokią pažangą jos padarė PVM surinkimo srityje ir kokius patobulinimus atliko. Atlikusi vertinimą, apie kurį paskelbė paskutinėje 2022 m. balandžio mėn. ataskaitoje[15], Komisija pateikė 39 rekomendacijas dėl valstybių narių PVM surinkimo sistemos patobulinimo.

Rekomendacijos daugiausia pateiktos dėl valstybių narių PVM surinkimo procesų, tiksliau, PVM mokėtojų registracijos ir rizikos analizės, PVM informacinių technologijų ir naujų technologijų, PVM deklaracijų teikimo ir mokėjimo, PVM skolų išieškojimo, grąžinimo, audito, PVM apskaitos, atskaitomybės ir ginčų. Greitai įgyvendinus siūlomas priemones, pagerės PVM nuosavų išteklių sistemos tinkamumas ES biudžetui.

Todėl ataskaitos išvadų dalyje Komisija paragino ES valstybes nares įgyvendinti jos rekomendacijas ne tik tam, kad būtų lengviau surinkti mokestines pajamas, kurių reikia norint reaguoti į pagrindinius ES patiriamus iššūkius, bet ir tam, kad būtų sudarytos vienodos sąlygos vidaus rinkoje, o ekonomika galėtų sparčiau ir tvariau atsigauti po pandemijos.

PVM teisės aktų pakeitimai, susiję su nepakankamu surinkimu ir sukčiavimu.

Nuo 2021 m. liepos 1 d. vieno langelio principu grindžiama minisistema (MOSS), įdiegta 2015 m. sausio 1 d., buvo dar labiau supaprastinta ir tapo vieno langelio principu grindžiama sistema, taikoma daugeliui įvairių prekių ir paslaugų (OSS)[16]. Ši išplėsta OSS apima tris specialiąsias schemas: Sąjungoje neįsisteigusiems apmokestinamiesiems asmenims skirtą schemą, Sąjungoje

[15] eur-lex.europa.eu/legal-content/LT/TXT/PDF/?uri=CELEX:52022DC0137
[16] Taryba priėmė šias taisykles 2017 m. gruodžio mėn. Direktyva 2017/2455 ir Direktyva 2019/1995 (žr. konsoliduotą tekstą: 2006 m. lapkričio 28 d. Tarybos direktyva 2006/112/EB dėl pridėtinės vertės mokesčio bendros sistemos).

įsisteigusiems apmokestinamiesiems asmenims skirtą schemą ir importo apmokestinimo schemą.

Sąjungoje neįsisteigusiems apmokestinamiesiems asmenims ir Sąjungoje įsisteigusiems asmenims skirtų schemų aprėptis buvo išplėstos, o importo schema yra nauja. Šios specialiosios schemos suteikia galimybę apmokestinamiesiems asmenims deklaruoti ir mokėti PVM, mokėtiną valstybėse narėse, kuriose tie apmokestinamieji asmenys (apskritai) nėra įsisteigę, pasinaudojant valstybės narės, kurioje jie yra registruoti (registracijos valstybės narės), interneto portalu. Taip mokesčių mokėtojai sutaupo registracijos PVM tikslais keliose valstybėse narėse išlaidas.

Šios schemos plačiai naudojamos. 2022 m. valstybės narės per išplėstą OSS portalą, apimantį prekybą internetu ES, iš viso surinko daugiau kaip 17 mlrd. EUR. Už e. prekybos būdu įsigytų prekių importą taip pat surinkta 2,5 mlrd. EUR PVM pajamų. Į šią sumą įskaičiuotos naujos PVM pajamos, gautos panaikinus PVM lengvatą, kuri anksčiau buvo taikoma mažos (iki 22 EUR) vertės prekių importui ir kuria buvo labai piktnaudžiaujama sukčiaujant[17]. Taikant šias schemas yra palengvinamas taisyklių laikymasis ir taip skatinama jų laikytis, todėl šios schemos padeda užtikrinti tinkamą vidaus rinkos veikimą, nes visiems pardavėjams, nepriklausomai nuo jų buveinės vietos, taikomas vienodas PVM tarifas.

2018 m. kovo mėn. Komisijai pateikus ataskaitą[18] Tarybai ir Europos Parlamentui dėl Direktyvos 2006/112/EB 199a ir 199b straipsnių poveikio kovai su sukčiavimu (toliau – ataskaita), buvo parengta dar viena svarbi teisėkūros iniciatyva, kuria siekiama pagerinti PVM surinkimo sistemos tinkamumą ir PVM direktyvos laikymąsi.

Ataskaitoje nurodoma, kad valstybės narės ir suinteresuotieji subjektai iš esmės laikosi nuomonės, kad Direktyvos 2006/112/EB 199a straipsnyje nustatytas atvirkštinio apmokestinimo mechanizmas yra veiksminga kovos su sukčiavimu PVM tam tikruose sektoriuose arba sukčiavimo prevencijos priemonė. Todėl, įsigaliojus Tarybos direktyvai (ES) 2018/1695 ir Tarybos direktyvai (ES) 2022/890, terminuotas tų priemonių taikymo laikotarpis, kol įsigalios numatyta galutinė PVM tvarka, buvo pratęstas.

Galiausiai 2022 m. gruodžio mėn. Komisija pasiūlė keletą priemonių, kuriomis yra siekiama modernizuoti ES PVM sistemą, kad ji būtų naudingesnė įmonėms ir atsparesnė sukčiavimui, tuo tikslu pasinaudojant skaitmenizacija ir ją skatinant[19]. Tuo metu, kai buvo rengiama ši ataskaita, Taryboje vyko derybos dėl teisėkūros procedūra priimamų aktų rinkinio.

Pagrindiniai siūlomi veiksmai padės valstybėms narėms kasmet surinkti iki 11 mlrd. EUR daugiau PVM pajamų. Greta kitų tikslų, teisės aktų rinkiniu siekiama tarpvalstybinių ES įmonių atveju pereiti prie e. sąskaitomis faktūromis grindžiamų tikralaikių skaitmeninių ataskaitų teikimo, atnaujinti PVM taisykles, taikomas keleivių vežimui ir trumpalaikio apgyvendinimo platformoms, ir visoje ES įvesti bendrą PVM mokėtojų registracijos sistemą.

---

[17] Šaltinis: Mokesčių ir muitų sąjungos generalinis direktoratas, 2023 m. birželio 30 d. pranešimas spaudai „Dveji ES e. prekybai taikomų PVM taisyklių taikymo metai. Iš naujų pajamų duomenų matyti, kad įgyvendinimas yra sėkmingas.

[18] Komisijos ataskaita Tarybai ir Europos Parlamentui dėl Tarybos direktyvos 2006/112/EB 199a ir 199b straipsnių poveikio kovai su sukčiavimu (COM(2018) 118 *final*, 2018 3 8).

[19] Pasiūlymas dėl Tarybos direktyvos, kuria dėl prie skaitmeninio amžiaus pritaikytų PVM taisyklių iš dalies keičiama Direktyva 2006/112/EB. Pasiūlymas dėl Tarybos reglamento, kuriuo dėl skaitmeniniam amžiui reikalingos administracinio bendradarbiavimo PVM srityje tvarkos iš dalies keičiamas Reglamentas (ES) Nr. 904/2010.
Pasiūlymas dėl Tarybos įgyvendinimo reglamento, kuriuo dėl tam tikroms PVM schemoms taikomų informacijos teikimo reikalavimų iš dalies keičiamas Įgyvendinimo reglamentas (ES) Nr. 282/2011.

Remiantis poveikio vertinimu[20], numatoma, kad pasirinkus tinkamiausia politikos metodą, t. y. griežtesnį metodą (nustačius ES lygmens skaitmeninių ataskaitų teikimo reikalavimus, visiems apgyvendinimo ir vežimo paslaugų sektoriams taikant tiekėju laikomo asmens nuostatą ir OSS išplėtus dar labiau, taikant atvirkštinio apmokestinimo mechanizmą ir nustačius, kad IOSS yra privaloma), 2023–2032 m. grynasis poveikis, palyginti su atskaitos scenarijumi, sudarys 172–214 mlrd. EUR.

Laikantis griežtesnio metodo 2023–2032 m. būtų sutaupyta 50,6 mlrd. EUR: 41,4 mlrd. EUR – dėl PVM ataskaitų teikimo (11 mlrd. EUR – dėl prievolių teikti ataskaitas panaikinimo, 24,2 mlrd. EUR – dėl sumažėjusių išlaidų, susijusių su susiskaidymu, 4,3 mlrd. EUR – dėl iš anksto užpildomų PVM deklaracijų naudojimo ir 1,9 mlrd. EUR – dėl naudos, gaunamos išrašant elektronines sąskaitas faktūras), 0,5 mlrd. EUR – dėl racionalizavimo ir patikslinimų, susijusių su platformų ekonomika, 8,7 mlrd. EUR – dėl prievolių registruotis PVM mokėtoju panaikinimo.

Todėl tikimasi, kad, valstybėms narėms priėmus ir visapusiškai įgyvendinus šias priemones, ES PVM sistema veiks geriau. Atitinkamai numatoma, kad valstybių narių PVM surinkimo sistema bus veiksmingesnė ir į ES biudžetą bus surenkama daugiau pajamų.

2.3. ES finansinių interesų apsauga

Likusių išlygų raida 2016–2022 m. laikotarpiu

Išlygos yra būdas apsaugoti ES finansinius interesus, kol Komisija galės gauti pakankamą patikinimą nuosavų išteklių klausimu.

Iš dalies pakeisto Tarybos reglamento (EEB, Euratomas) Nr. 1553/89 9 straipsnio 2 dalyje nustatyta, kad „7 straipsnio 1 dalyje nurodytos ataskaitos po ketvirtųjų metų, einančių po atitinkamų finansinių metų liepos 31 d., daugiau negali būti taisomos, nebent tie taisymai yra susiję su klausimais, dėl kurių Komisija arba atitinkama valstybė narė yra anksčiau pranešusios“. Klausimai, apie kuriuos anksčiau buvo pranešta, paprastai vadinami išlygomis. Išlyga reiškia, kad neišspręstas tam tikras metodologinis klausimas arba klausimas dėl kuriam nors elementui naudotų duomenų šaltinių, dėl kurių Komisija ir valstybė narė nėra sutarusios. Komisija taip pat gali nustatyti išlygas tais atvejais, kai valstybės narės pažeidžia PVM direktyvą arba gali būti nukrypusios nuo PVM direktyvos. Valstybės narės taip pat gali nustatyti išlygas, jei nesutinka su Komisija.

Išlygos valstybėms narėms suteikia tam tikro teisinio ir biudžetinio tikrumo. Suėjus metinės ataskaitos elemento senaties terminui (t. y. kai nėra išlygų), jo keisti negalima ir, sukakus senaties terminui, nebelieka su tuo elementu susijusio finansinio poveikio.

Išlygų skaičius laikui bėgant šiek tiek sumažėjo (9 lentelė) ir numatoma, kad jis mažės toliau, nes dauguma išlygų yra susijusios su iki 2021 m. veikusia sistema. Didžioji dauguma išlygų yra susijusios su metinių ataskaitų elementais, kurių naujojoje sistemoje nebeliko (2023 m. pabaigoje tokios buvo 30 iš 37 Komisijos nustatytų išlygų). Šios išlygos bus pamažu nagrinėjamos ir panaikinamos, dalis taps neaktualios dėl naujos sistemos, todėl numatoma, kad ilgainiui išlygų gerokai sumažės.

[20] Komisijos tarnybų darbinis dokumentas SWD(2022) 394 *final*.

2023 m. pabaigoje su naujosios sistemos veikimo laikotarpiu (2021–2022 m.) buvo susijusios septynios išlygos. Kartu pažymėtina, kad tuo metu, kai buvo rengiama ši ataskaita, buvo užbaigti ne visi 2021 m. ir 2022 m. patikrinimai, todėl su naująja sistema susijusių išlygų skaičius gali šiek tiek padidėti[21]. 2021 m. ir 2022 m. nustatytos išlygos daugiausia susijusios su PVM direktyvos pažeidimais ir nukrypimais nuo jos[22]. Kai kurios ankstesniais metais nustatytos išlygos yra susijusios su ataskaitos elementais, kurie išliks ir bus sutvarkyti per būsimus patikrinimo ciklus.

9 lentelė. Galiojančių PVM išlygų skaičius

	2016 m.	2017 m.	2018 m.	2019 m.	2020 m.	2021 m.	2022 m.	2023 m.
Nustatytos valstybių narių	16	15	12	10	17	17	11	13
Nustatytos Komisijos	50	53	64	61	61	71	56	37
Susijusios su pažeidimais	15	14	16	19	19	16	17	16
Iš viso	81	82	92	90	97	104	84	66
Iš jų susijusios su naująja sistema								7

Pastaba. Kiekvienų metų gruodžio 31 d. galiojančių išlygų (kurios galėjo būti nustatytos ankstesniais metais) skaičius. 7 priede taip pat parodytas išlygų pasiskirstymas pagal valstybes nares.

10 lentelė. Galiojančios ilgai neišsprendžiamos PVM išlygos*

	2016 m.	2017 m.	2018 m.	2019 m.	2020 m.	2021 m.	2022 m.	2023 m.
Nustatytos valstybių narių	4	6	6	7	3	2	1	1
Nustatytos Komisijos	2	6	1	4	5	3	9	7
Susijusios su pažeidimais	3	2	3	4	6	5	4	3
Iš viso	9	14	10	15	14	10	14	11

Šaltinis: Europos Komisija.

* Ilgai neišsprendžiama išlyga laikoma ilgiau negu 5 ataskaitinius metus galiojanti išlyga.

Dėl 2016 m. vidutinio svertinio tarifo, taikomo nuo 2021 m. PVM pagrįstų nuosavų išteklių ataskaitoms, trims valstybėms narėms taikoma viena arba daugiau išlygų. Tai reiškia, kad šioms

[21] 2021 m. patikrintos 22 valstybių narių (BE, BG, CZ, DK, DE, IE, EL, HR, IT, CY, LV, LU, HU, NL, AT, PL, PT, RO, SI, SK, FI ir SE) ataskaitos, o 2022 m. – 12 valstybių narių (CZ, DK, DE, IE, HR, CY, HU, NL, AT, PL, FI ir SE) ataskaitos.
[22] Išlygoms, susijusioms su pažeidimų bylomis, išspręsti gali prireikti daugiau laiko, nes kai kurias iš jų turi išnagrinėti ir sprendimą dėl jų turi priimti Europos Teisingumo Teismas.

valstybėms narėms vidutinis svertinis tarifas kol kas taikomas laikinai, o galutinis taps tik panaikinus išlygą. Šios valstybės narės yra Vokietija, Kroatija ir Liuksemburgas[23].

Pažeidimų, susijusių su PVM pagrįstais nuosavais ištekliais, raida 2016–2022 m.

Nuosavų išteklių teisės aktų nesilaikymas yra pažeidimas. Pažeidimų, susijusių su PVM pagrįstais nuosavais ištekliais, nagrinėjimo procedūros yra itin retos, nes didžioji dalis nuomonių skirtumų išsprendžiami per patikrinimo ciklą, kuriame korekcijas ir patikslinimus leidžiama atlikti per ketverius metus. 2016–2022 m. Komisija pradėjo vieną pažeidimo nagrinėjimo procedūrą (2 langelis). Naujos sistemos įdiegimas kol kas nepadarė poveikio pažeidimams. Įvedus įšaldytą vidutinį svertinį tarifą ir panaikinus daugumą kompensacijų, apskaičiuoti PVM bazes tapo daug lengviau, todėl nesutarimų su valstybėmis narėmis gali sumažėti.

Nors pažeidimų nagrinėjimo procedūros yra palyginti retos, jos yra stipri paskata valstybėms narėms laikytis nuosavų išteklių teisės aktų ir yra labai svarbi ES nuosavų išteklių sistemos patikimumo užtikrinimo priemonė. Šios procedūros užtikrina vienodą valstybių narių traktavimą ir drausmę renkant pajamas.

2 langelis. Vykdomos pažeidimų nagrinėjimo procedūros

2016–2022 m. laikotarpiu Komisija pradėjo vieną pažeidimo, susijusio su PVM pagrįstais nuosavais ištekliais, nagrinėjimo procedūrą (Jungtinės Karalystės vieno langelio minisistema – pažeidimas 2020/2316). Kaip paaiškinta 1 langelyje, vieno langelio minisistema (MOSS) pradėta taikyti 2015 m. sausio 1 d., o nuo 2021 m. liepos 1 d. tapo vieno langelio principu veikiančia sistema, taikoma įvairesnėms prekėms ir paslaugoms, todėl tvarka dar supaprastėjo. Vieno langelio PVM minisistemos taikyti neprivaloma; pagal ją mokesčių mokėtojai gali PVM, kurį paprastai reikia sumokėti keliose valstybėse narėse, apskaitą vesti tik vienoje valstybėje narėje. Į MOSS schemą įtrauktos tarpvalstybinės telekomunikacijų, televizijos ir radijo transliavimo ir skaitmeninės paslaugos. Valstybė narė, kurioje atliekamas mokėjimas, gali pasilikti 30 proc. 2015 m. ir 2016 m. sumokėto PVM ir 15 proc. 2017 m. ir 2018 m. sumokėto PVM. Šis pasiliktas PVM turėtų būti įtrauktas į PVM bazę apskaičiuojant PVM pagrįstus nuosavus išteklius.

2015–2018 m. Jungtinės Karalystės nacionalinės valdžios institucijos pagal MOSS pasiliktų sumų nelaikė PVM, todėl savo ataskaitoje dėl PVM pagrįstų nuosavų išteklių apskaičiavimo ir mokėjimo šio PVM neįtraukė. 2023 m. lapkričio mėn. gavusi Komisijos pagrįstą nuomonę, Jungtinė Karalystė paprašė pratęsti atsakymo pateikimo terminą ir glaudžiai bendradarbiavo su Komisija siekdama tiksliai nustatyti, kokią išteklių sumą dar turi sumokėti, ir išspręsti šį klausimą. Po išsamių diskusijų buvo pasiektas susitarimas ir Jungtinė Karalystė 2024 m. liepos mėn. sumokėjo mokėtiną pagrindinę sumą (4,016 mln. GBP). Mokėtina palūkanų suma (3,05 mln. GBP) buvo įtraukta į rugsėjo mėn. Jungtinės Karalystės sąskaitą, tad Komisija galės oficialiai užbaigti šią bylą, kai bus sumokėta paskutinė šios sąskaitos dalis (2025 m. pirmąjį pusmetį).

[23] 7 priede taip pat išsamiai nurodyti 2016 m. vidutinio svertinio tarifo procentiniai dydžiai pagal valstybes nares ir jų būklė. Atkreipkite dėmesį, kad Kroatijos ir Liuksemburgo PVM bazės yra daug didesnės už apribotą bazę, o jų apskaičiuotos PVM bazės pakeičiamos verte, atitinkančia 50 proc. jų atitinkamų BNP. Tai reiškia, kad joks jų tarifų procentinio dydžio pokytis neturėtų įtakos jų PVM pagrįstų nuosavų išteklių įnašų dydžiui.

2.4. Valstybių narių grįžtamoji informacija

Rengdama šią ataskaitą ir siekdama surinkti grįžtamąją informaciją apie tai, kaip valstybės narės vertina naująją supaprastintą PVM pagrįstų nuosavų išteklių sistemą, Komisija išsiuntė valstybėms narėms klausimyną (8 priedas). Valstybių narių buvo paprašyta įvertinti naująją sistemą balais pagal ypatumus, kurie joms labiausiai ir (arba) mažiausiai vertingi, ir pateikti nuomonę, kokius išteklius naujoji sistema galėtų padėti sutaupyti (pvz., darbo krūvį, darbuotojų skaičių), o jei įmanoma – tuos išteklius įvertinti kiekybiškai.

NAUJOSIOS SISTEMOS ĮVERTINIMAS BALAIS

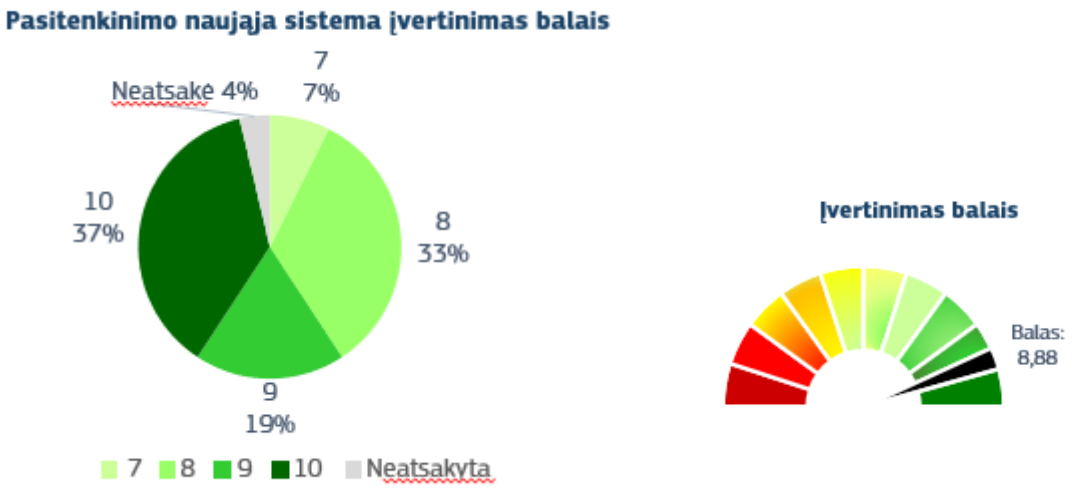
Pagal skalę nuo 1 iki 10 (kur aukščiausias balas yra 10) 26 valstybės narės (viena valstybė narė balų nenurodė) naująją sistemą įvertino vidutiniškai 8,9 balo. Balai buvo suskirstyti į 5 kategorijas (11 lentelė); dauguma (15) iš 26 atsakiusių valstybių narių nurodė, kad yra „labai patenkintos“ naująją sistema, 11 valstybių narių nurodė, kad yra „patenkintos“, o 7 balus naujajai sistemai iš jų skyrė tik 2 valstybės narės. Sprendžiant pagal skirtus balus, kaip ypač teigiamus valstybės narės išskyrė skirtingus aspektus. Jos atkreipė dėmesį į tai, kad metinės PVM ataskaitos parengimui ir dalyvavimui patikrinimo cikle reikia mažiau laiko ir mažiau žmogiškųjų išteklių, ypač dėl įšaldyto vidutinio svertinio tarifo naudojimo ir kompensacijų ir (arba) korekcijų panaikinimo. Kaip naudingi aspektai pažymėta ir tai, kad padaroma mažiau klaidų ir kad apskritai sumažėjo administracinė našta.

11 lentelė. Naujosios sistemos įvertinimas balais

1–2	3–4	5–6	7–8	9–10
Labai nepatenkinta	**Nepatenkinta**	**Nei patenkinta, nei nepatenkinta**	**Patenkinta**	**Labai patenkinta**
0	0	0	11	15

Šaltinis: valstybių narių atsakymai į klausimyną; viena valstybė narė balų nenurodė.

4 diagrama. Pasitenkinimo naująją sistema įvertinimas balais pagal skalę nuo 1 iki 10

Šaltinis: valstybių narių atsakymai į klausimyną

VERTINGIAUSI NAUJOSIOS SISTEMOS YPATUMAI

Valstybėms narėms vertingiausias naujosios sistemos ypatumas yra tai, kad ją lengviau naudoti, nes panaikintos kompensacijos ir korekcijos (16 valstybių narių) ir nebereikia kasmet skaičiuoti vidutinio svertinio tarifo (19 valstybių narių). Kai kurios (7) valstybės narės taip pat įvairiai pažymėjo, kad supaprastintas skaičiavimas dabar daug labiau susietas su faktinėmis PVM pajamomis. Kai kurios valstybės narės taip pat nurodė, jog kai kuriems ankstesniems skaičiavimams atlikti reikėjo skirti nemažai išteklių, tačiau jų poveikis PVM pagrįstiems nuosaviems ištekliams buvo ribotas. Dar viena valstybė narė labai palankiai įvertino tai, kad pagal naująją sistemą valstybėms narėms sudaromos vienodesnės sąlygos, nes nebėra aktualūs skirtumai, susiję su metodų ir duomenų šaltinių, kuriais remiamasi apskaičiuojant vidutinį svertinį tarifą ir kompensacijas, skirtingumu. Valstybės narės taip pat teigiamai įvertino apskritai sutaupomą laiką, darbo krūvio ir administracinės naštos sumažėjimą (pavyzdžiui, įtraukiama mažiau nacionalinių institucijų ar kitų išorės duomenų šaltinių teikėjų), (numatomą) teigiamą poveikį patikrinimo ciklui (visų pirma dėl panaikintų korekcijų ir (arba) kompensacijų), taip pat aiškius ir išsamius šablonus. Tik viena valstybė narė paprašė skaičiavimo metodą dar labiau supaprastinti.

MAŽIAUSIAI VERTINGI NAUJOSIOS SISTEMOS YPATUMAI

Nors naujoji sistema buvo įvertinta palankiai, kelios valstybės narės pažymėjo, jog ją būtų galima patobulinti dar labiau. Tiksliau, penkios valstybės narės nurodė, kad naudojamas įšaldytas vidutinis svertinis tarifas gali neatspindėti nacionalinės PVM teisės pokyčių, ypač PVM tarifo pokyčių, dėl to gali sumažėti tikslumas; trys valstybės narės paminėjo su senąja sistema susijusių išlygų naštą; trys valstybės narės paminėjo neapibrėžtumą, susijusį su galimais naujais vidutinio svertinio tarifo skaičiavimais ateityje; viena valstybė narė paminėjo sudėtingus esamų korekcijų, turinčių nedidelį finansinį poveikį, skaičiavimus; septynios valstybės narės paminėjo tai, kad dėl atliekamo PVM atotrūkio tyrimo tarifo dydį reikia skaičiuoti toliau. Trylika valstybių narių nenurodė kokių nors mažiau vertingų naujosios PVM pagrįstų nuosavų išteklių sistemos ypatumų.

NAUJOSIOS SISTEMOS POVEIKIS IŠTEKLIAMS

Į klausimą dėl naujosios sistemos poveikio išteklių taupymui (pavyzdžiui, darbuotojų skaičiaus, darbo krūvio, išlaidų sumažėjimui), 21 valstybė narė atsakė aiškiai teigiamai, tačiau dauguma atsakymų buvo bendro pobūdžio. Valstybės narės iš esmės patvirtino, kad PVM ataskaitų rengimo darbo krūvis labai sumažėjo (nuo kelių mėnesių iki vos kelių dienų), ir pabrėžė, kad sutaupoma laiko, kurį anksčiau tekdavo skirti korekcijoms ir (arba) kompensacijoms, vidutiniam svertiniam tarifui skaičiuoti ir naudojimuisi išorės duomenų teikėjų paslaugomis.

Tai, kiek išteklių sutaupyta reformavus PVM ataskaitų rengimo sistemą, taip pat pasirengimo patikrinimams ir dalyvavimo juose tvarką, kiekybiškai įvertino 14 valstybių narių. Atsakymuose pažymėti labai įvairūs sutaupyti ištekliai ir naudoti įvairūs skaičiavimo metodai. Pavyzdžiui, nurodyta, kad, palyginti su senajai sistemai skirtais ištekliais, sutaupyta nuo 0,2 iki 0,3 etato ekvivalento (viso etato ekvivalentais) iki 90 proc. darbo krūvio.

2.5. Išvada

Analizė atskleidžia, kad PVM nuosavų išteklių sistemos supaprastinimo tikslai sumažinti administracinę naštą tiek valstybėms narėms, tiek Komisijai iš esmės pasiekti.

Nebelikus tam tikrų korekcijų ir kompensacijų, skaičiavimai tapo ne tokie sudėtingi, bet nedaro reikšmingo poveikio PVM bazės, pagal kurią surenkami nuosavi ištekliai, vertei. Nebetaikomų korekcijų poveikis neviršija 0,1 proc. grynųjų pajamų, o nebetaikomos kompensacijos sudaro ne daugiau kaip 0,6 proc. visos PVM bazės. Neapribotos PVM bazės vertė laikui bėgant toliau didėja, o pastaraisiais metais svarbų vaidmenį atliko su COVID-19 pandemija susiję makroekonominiai veiksniai.

Taip pat pažymėtina, kad naujoji PVM pagrįstų nuosavų išteklių sistema nepadarė poveikio PVM pagrįstų nuosavų išteklių surinkimui, nes, ją supaprastinus, prognozavimo, likučių apskaičiavimo ir surinkimo taisyklės nebuvo pakeistos[24].

Išlygų skaičius laikui bėgant šiek tiek sumažėjo, nes nebeliko daugumos kompensacijų ir korekcijų. Dauguma tebegaliojančių išlygų yra susijusios su ankstesnės sistemos elementais, kuriuos naudoti nustota. Per būsimus patikrinimus ėmusis veiksmų dėl šių išlygų ir jas išsprendus, galiojančių išlygų skaičius turėtų sumažėti, o kartu turėtų sumažėti tiek Komisijos, tiek valstybių narių administracinių išteklių poreikis šioms išlygoms šalinti.

Valstybės narės pripažino teigiamą reformos poveikį administracinei naštai. Dar per anksti visapusiškai ir kiekybiškai vertinti, kiek administracinių išteklių Komisija ir valstybės narės sutaupė dėl šių pokyčių, tačiau atrodo, kad naujoji sistema davė nemažai naudos ir kartu buvo užtikrinta, kad PVM nuosavų išteklių sistema išliktų veiksminga. Kai kurios valstybės narės išreiškė susirūpinimą, kad taikomas įšaldytas 2016 m. vidutinis svertinis tarifas gali neatspindėti reikšmingų nacionalinių PVM tarifų pokyčių, todėl gali sumažėti PVM bazės tikslumas.

Tarifą įšaldžius 2016 m. lygyje, gali atsirasti neigiamų finansinių paskatų, t. y. dėl bet kokio vėlesnio tarifo sumažinimo (arba bazės sumažinimo ar sandorių klasės perkėlimo į žemesnę PVM kategoriją) galiausiai gali sumažėti valstybės narės įnašas į ES biudžetą.

2016 m. vidutinio svertinio tarifo taikymo tinkamumas bus įvertintas kitame skyriuje.

[24] Pažymėtina, kad 2021 m. atlikta Reglamento dėl nuosavų išteklių teikimo peržiūra, per kurią nuspręsta atidėti likučių mokėjimą ir apriboti delspinigių poveikį, nebuvo susijusi su analizuojamu supaprastinimu.

3. Vidutinio svertinio tarifo raida nuo 2016 m.

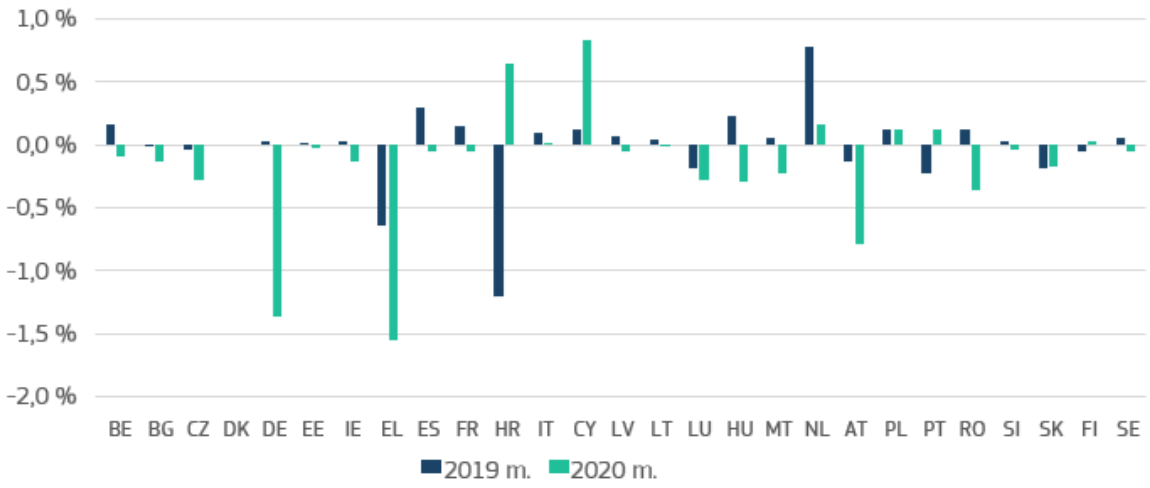
3.1. Vidutinio svertinio tarifo raida 2016–2020 m.

2016–2020 m. daugumos valstybių narių vidutinis svertinis tarifas išliko stabilus. Tik Vokietijoje, Graikijoje ir Kroatijoje pokytis, palyginti su 2016 m. tarifu, buvo didesnis negu 1 procentinis punktas, tiksliau, 2019 m. arba 2020 m. tarifas buvo mažesnis negu 2016 m., o tam daugiausiai įtakos turėjo atsako į COVID-19 pandemiją priemonės.

Valstybių narių vidutiniai svertiniai tarifai dažniausiai keitėsi, kai keitėsi bendri PVM tarifai arba kai tam tikriems produktams buvo taikomas skirtingų kategorijų PVM. Vokietija ir Airija sumažino savo lengvatinius ir standartinius PVM tarifus, o Austrija įvedė naują lengvatinį tarifą. Daugelis šalių lengvatinius arba itin sumažintus tarifus[25] taip pat taikė tam tikrų kategorijų produktams. Pavyzdžiui, Airijoje, Austrijoje, Belgijoje, Bulgarijoje, Čekijoje, Graikijoje, Kroatijoje, Lietuvoje, Vengrijoje ir Vokietijoje lengvatiniai tarifai taikyti restoranams ir viešbučiams. Čekijoje ir Graikijoje lengvatiniai PVM tarifai buvo taikomi keleivių vežimo sektoriui. Austrijoje, Bulgarijoje, Latvijoje, Slovakijoje ir Slovėnijoje lengvatiniai PVM tarifai taip pat taikyti knygoms ir laikraščiams.

Daugelyje valstybių narių, įskaitant Airiją, Bulgariją, Čekiją, Estiją, Graikiją, Italiją, Kroatiją, Liuksemburgą, Lenkiją, Maltą, Nyderlandus, Prancūziją, Rumuniją ir Slovėniją, Vengriją ir Vokietiją, buvo sumažintas poilsio ir kultūros sektoriui, kuris apima kino teatrus, teatrus ir koncertus, taikomas PVM. Padidėjus lengvatiniam PVM tarifui, Nyderlanduose vidutinis svertinis tarifas 2019 m., atvirkščiai, padidėjo. Danija taiko tik vieną PVM tarifą ir jos vidutinis svertinis tarifas nesikeitė[26].

5 diagrama. Absoliutusis vidutinio svertinio tarifo pokytis 2019–2020 m., palyginti su 2016 m. (procentiniais punktais)

Šaltinis: 2016, 2019 ir 2020 finansinių metų valstybių narių PVM ataskaitos.

[25] Itin sumažintas tarifas yra mažesnis už minimalų 5 proc. tarifą ir gali būti taikomas tik tam tikroms prekėms ir paslaugoms (PVM direktyvos 98 straipsnio 2 dalis).
[26] 12 priede apžvelgiama valstybių narių vidutinių svertinių tarifų raida 2016–2020 m. laikotarpiu.

3 langelis. PVM teisės aktų pakeitimai, galėję turėti įtakos vidutiniam svertiniam tarifui

2016 m. balandžio mėn. Komisija paskelbė *PVM veiksmų planą „Bendros ES PVM erdvės kūrimas. Laikas spręsti“*[27]. Šiame veiksmų plane dėstoma, kaip kurti bendrą ES PVM erdvę. Šiomis aplinkybėmis PVM direktyva nuo 2016 m. buvo iš dalies keičiama keletą kartų (priimtos 16 direktyvų, kuriomis ji iš dalies keičiama, žr. 10 priedą). Numatoma, kad šių dalinių pakeitimų poveikis pasireikš per tam tikrą laikotarpį ir ateinančiais metais toliau darys esminį poveikį PVM sistemos ir vidaus rinkos veikimui.

2022 m. balandžio 5 d. Tarybos direktyvoje (ES) 2022/542, kuria iš dalies keičiamos direktyvų 2006/112/EB ir (ES) 2020/285 nuostatos dėl pridėtinės vertės mokesčio tarifų, numatyta galimybė produktams, dėl kurių kai kurioms valstybėms narėms jau buvo taikomos nukrypti leidžiančios nuostatos, toliau taikyti lengvatinius tarifus, kad kitos valstybės narės taip pat galėtų pasinaudoti tomis nukrypti leidžiančiomis nuostatomis, taip pat nustatyti mažesni nei 5 proc. tarifai (iki šio dalinio pakeitimo tai buvo uždrausta) ir numatyta galimybė taikyti lengvatinius tarifus didesniam produktų skaičiui. Šie daliniai pakeitimai gali turėti įtakos daugiamečiam vidutiniam svertiniam tarifui, kuris šiuo metu atitinka 2016 m. lygį.

Galiausiai pažymėtina, kad ypač 2020 m. ir 2021 m. daugiamečio vidutinio svertinio tarifo tinkamumui įtakos taip pat galėjo turėti priimtos direktyvos[28] dėl laikinųjų priemonių dėl pridėtinės vertės mokesčio, taikytino vakcinoms nuo COVID-19 ir *in vitro* diagnostikos medicinos priemonėms reaguojant į COVID-19 pandemiją, ir laikinas importo ir tam tikrų prekių atleidimas nuo PVM dėl COVID-19 pandemijos.

3.2. Vidutinio svertinio tarifo raida. 2021–2024 m. įverčiai

Nuo 2021 m. iš valstybių narių nebėra reikalaujama skaičiuoti vidutinių svertinių tarifų PVM pagrįstiems nuosaviems ištekliams apskaičiuoti. Todėl tam, kad būtų galima įvertinti 2016 m. tarifo taikymo 2021–2024 m. tinkamumą, šiame skirsnyje vertinami šio laikotarpio tarifų įverčiai. Apskaičiuodama laikotarpio po 2020 m. vidutinio svertinio tarifo įvertį, Komisija taikė supaprastintą skaičiavimo metodą, palyginti su valstybių narių faktinių vidutinių svertinių tarifų skaičiavimu. Taikant šį metodą, naudojami tik privačių namų ūkių vartojimo duomenys (4 langelis).

[27] Komisijos komunikatas Europos Parlamentui, Tarybai ir Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komitetui dėl PVM veiksmų plano „Bendros ES PVM erdvės kūrimas. Laikas spręsti“ (COM(2016) 0148 *final*).

[28] 2020 m. gruodžio 7 d. Tarybos direktyva (ES) 2020/2020, kuria iš dalies keičiama Direktyva 2006/112/EB, kiek tai susiję su laikinosiomis priemonėmis dėl pridėtinės vertės mokesčio, taikytino vakcinoms nuo COVID-19 ir COVID-19 *in vitro* diagnostikos medicinos priemonėms reaguojant į COVID-19 pandemiją;
Tarybos direktyva (ES) 2021/1159 2021 m. liepos 13 d. kuria iš dalies keičiamos Direktyvos 2006/112/EB nuostatos dėl importo ir tam tikrų prekių tiekimo ir paslaugų teikimo laikino neapmokestinimo PVM, reaguojant į COVID-19 pandemiją.

4 langelis. Supaprastinto vidutinio svertinio tarifo metodo paaiškinimas

Iki 2020 m. valstybėms narėms apskaičiuojant vidutinį svertinį tarifą, reikėjo daug išsamios informacijos, pavyzdžiui, apie įvairių kategorijų išlaidas, jų PVM tarifus arba nuo PVM atleistas pakategores. Didžiosios dalies šios informacijos surinkti nėra paprasta, tam reikalingi išsamūs valstybių narių tyrimai ir skaičiavimai. Pagrindinis vidutinio svertinio tarifo dėmuo, sudarantis apie 60–80 % valstybių narių išlaidų, kurioms taikomas PVM, yra privačių namų ūkių vartojimas. Namų ūkių privačiojo vartojimo duomenis, teikiamus valstybių narių nacionalinėse sąskaitose, viešai skelbia Eurostatas. Supaprastintas vidutinis svertinis tarifas apskaičiuojamas pagal įverčius, pagrįstus šiais namų ūkių duomenimis, o kitų kategorijų, pavyzdžiui, valdžios sektoriaus pirkimų, bendrojo pagrindinio kapitalo formavimo ir bendrovių tarpinio vartojimo, skaičiavimai neatliekami (žr. 14 priedą, kuriame pateiktas vartojimo pasiskirstymas pagal valstybes nares).
Apskaičiuojant supaprastintą vidutinį svertinį tarifą (S-VST) vidutinio svertinio tarifo, apskaičiuoto pagal namų ūkių vartojimo duomenis, t. y. N metų namų ūkių vidutinio svertinio tarifo (NŪ-VST, baziniais metais laikant B metus) augimo tempas pritaikomas bazinių metų faktiniam vidutiniam svertiniam tarifui:

$$S\text{-}VST_N = VST_B \times \frac{HH - VST_N}{HH - VST_B}$$

Namų ūkių vidutinį svertinį tarifą (NŪ-VST) apskaičiuoja Europos Komisijos Jungtinis tyrimų centras (JRC). Metodika išsamiai aprašyta 15 priede.

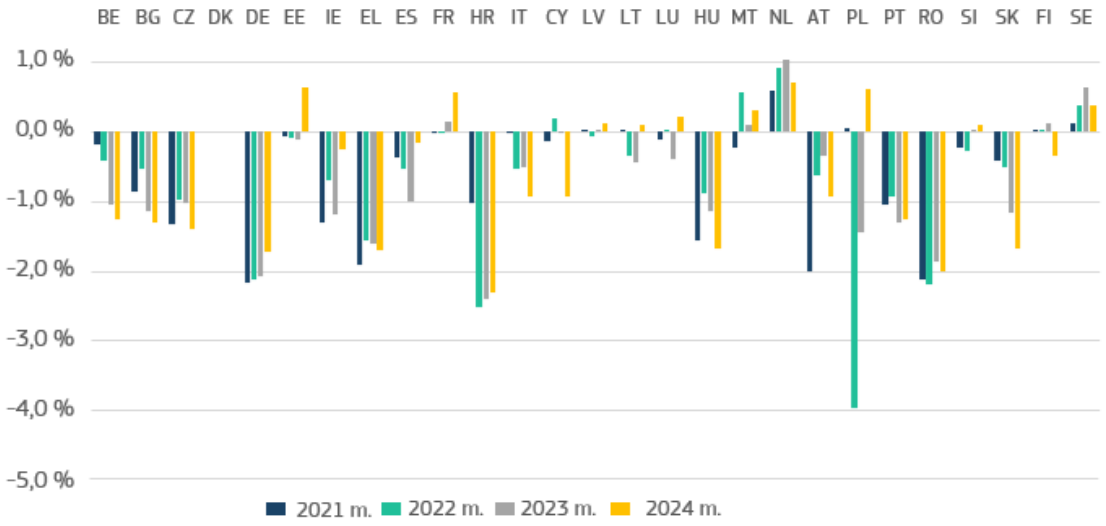
13 priede pateikiamas 2020 m. supaprastinto vidutinio svertinio tarifo ir faktinių tarifų palyginimas.

Remiantis šiais įverčiais, 2021–2024 m. valstybių narių supaprastintas vidutinis svertinis tarifas išliko gana panašus į 2016 m. faktinį vidutinį svertinį tarifą. 13-oje iš 27 valstybių narių supaprastintas vidutinis svertinis tarifas visais stebėjimo metais (2021–2024 m.) nuo 2016 m. tarifo skyrėsi mažiau negu 1 procentiniu punktu. Reikšmingi ir už 2 procentinius punktus didesni vidutinio svertinio tarifo pokyčiai pastebėti tik keliose šalyse: Kroatijoje, Lenkijoje, Rumunijoje ir Vokietijoje.

Paprastai supaprastinto vidutinio svertinio tarifo pokyčius stebėjimo laikotarpiu galima priskirti vartojimo tendencijų ir PVM tarifų pokyčiams. Elektros energijos, dujų ar kuro PVM tarifas buvo dažnai mažinamas reaguojant į energijos tiekimo trūkumą ir kainų padidėjimą, pasireiškusį po Rusijos išpuolio prieš Ukrainą. Šių prekių PVM buvo sumažintas Airijoje, Belgijoje, Bulgarijoje, Ispanijoje, Italijoje, Kroatijoje, Lenkijoje ir Portugalijoje. Mažesni tarifai, taikyti maisto produktams, pavyzdžiui, vaisiams ir daržovėms, taip pat prisidėjo prie pokyčių Ispanijoje, Italijoje, Kroatijoje ir Lenkijoje. Kai kurios šalys, įskaitant Airiją, Belgiją, Rumuniją ir Vokietiją, atšaukė COVID-19 pandemijos laikotarpiu laikinai taikytą lengvatinį PVM tarifą, todėl jų vidutiniai svertiniai tarifai padidėjo. Kai kuriose šalyse, pavyzdžiui, Lenkijoje, taip pat buvo panaikinta PVM už elektros energiją, dujas ir kurą atskaita, tad tuo galima paaiškinti vidutinio svertinio tarifo padidėjimą 2023 m. ir 2024 m.

Nacionalinių PVM tarifų pokyčiai, t. y. kiekvienoje valstybėje narėje 2016–2023 m. laikotarpiu taikyti PVM tarifai, apžvelgiami 11 priede.

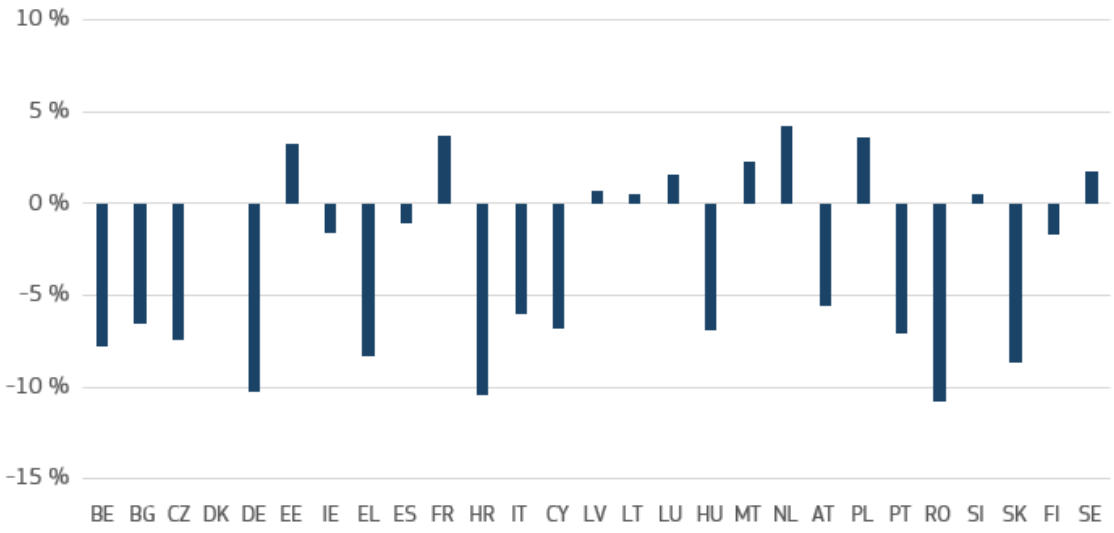
6 diagrama. Absoliutusis supaprastintų vidutinių svertinių tarifų pokytis 2021–2024 m., palyginti su 2016 m. vidutiniu svertiniu tarifu (procentiniais punktais)

Šaltinis: Komisijos atlikti skaičiavimai.

Numatoma, kad 2024 m. dauguma PVM priemonių, kurias valstybės narės taikė atsižvelgdamos į COVID-19 pandemijos ekonominį poveikį, bus panaikintos. Tai reiškia, kad, siekiant įvertinti 2016 m. tarifo tinkamumą laikotarpiu pandemijos, būtų naudinga palyginti 2016 m. vidutinį svertinį tarifą ir 2024 m. supaprastintą tarifą. Daugumos šalių vidutinis svertinis tarifas 2024 m. buvo mažesnis negu 2016 m., nes daugelyje šalių jis buvo sumažintas 5–10 proc. Labiausiai – maždaug 10 proc. – jis sumažintas Kroatijoje, Rumunijoje ir Vokietijoje.

7 diagrama. Santykinis 2024 m. supaprastinto vidutinio svertinio tarifo pokytis, palyginti su 2016 m. vidutiniu svertiniu tarifu (%)

Šaltinis: Komisijos atlikti skaičiavimai.

3.3. Išvada dėl vidutinio svertinio tarifo raidos

Apibendrinant pažymėtina, kad, išanalizavus supaprastinto vidutinio svertinio tarifo įvertį, matyti, kad 2016 m. vidutinis svertinis tarifas 2021–2024 m. laikotarpiu buvo tinkamas daugumai valstybių narių. Iš įverčių matyti, kad šalių, kurių vidutinis svertinis tarifas kitu atveju labai skirtųsi (skirtumas būtų didesnis negu 10 proc.), yra labai mažai.

Nagrinėjamu laikotarpiu įtakos taikomiems PVM tarifams, taigi ir PVM pagrįstiems nuosaviems ištekliams, galėjo padaryti keletas įvykių. Dėl laikinų PVM tarifų pakeitimų, susijusių su COVID-19 priemonėmis, taip pat dėl didesnio lankstumo nustatant PVM tarifus pagal Tarybos direktyvą (ES) 2022/542, įšaldyto 2016 m. tarifo taikymo poveikį sudėtinga vertinti izoliuotai. Tačiau analizė leidžia daryti išvadą, jog tai, kad metinis vidutinis svertinis tarifas nebėra skaičiuojamas, padarė nedidelį poveikį teisingam PVM įnašo į ES biudžetą paskirstymui, o Komisijai ir valstybėms narėms tenkanti administracinė našta dėl to reikšmingai sumažėjo.

4. Išvada

Šioje ataskaitoje vertinama, kaip veikia PVM pagrįstų nuosavų išteklių sistema, įvedus Tarybos reglamente (ES, Euratomas) 2021/769 įtvirtintus pakeitimus, ypač įšaldyto daugiamečio vidutinio svertinio tarifo tinkamumas.

Kaip paaiškinta 2 skyriuje, daugumos kompensacijų ir korekcijų panaikinimas didelio poveikio PVM nuosavų išteklių bazės vertei nepadarė, o galiojančių išlygų skaičius sumažėjo. Pradėjus taikyti supaprastintą PVM pagrįstų nuosavų išteklių apskaičiavimo metodą ir įšaldytą 2016 m. vidutinį svertinį tarifą, tiek valstybėms narėms, tiek Komisijai tenkanti administracinė našta labai sumažėjo.

Šiuo metu dėl galiojančių išlygų laikinąjį 2016 m. tarifą taiko trys valstybės narės: Liuksemburgas, Kroatija ir Vokietija (9 priede nurodytas kiekvienos valstybės narės vidutinis svertinis tarifas).

Kalbant apie įšaldyto tarifo tinkamumą, pažymėtina, kad 3 skyriuje paaiškinta, jog, įvertinus 2016 m. tarifo taikymo 2021–2024 m. laikotarpiu poveikį, tik keliose valstybėse narėse nuokrypis nuo faktinio rodiklio buvo didesnis negu 1 procentinis punktas. Apskritai įvertinti nuokrypiai 2024 m. sumažėjo, nes tam įtakos turėjo korekcinės priemonės, kuriomis buvo siekta sumažinti COVID-19 pandemijos ekonominį poveikį. Šie nuokrypiai nuo 2024 m. tarifo įverčio sudaro nuo +4 proc. iki –11 proc.

2016–2023 m. taikyti PVM tarifai pagal valstybes nares apžvelgiami 11 priede.

Priedas

1 priedas. Ataskaitos suvestinė lentelė

PVM pagrįsti nuosavi ištekliai pagal Tarybos reglamentą (EEB, Euratomas) Nr. 1553/89

Kodas			Neigiamas	Teigiamas
	Pajamos			
R.1	Pajamos			
R.2	Baudos ir delspinigiai			
R.3	Susigrąžinimo išlaidos			
R.4	Apmokestinamos mažosios įmonės (–)			
R.5.1	Kitos korekcijos (+)			
R.5.2	Kitos korekcijos (–)			
R.6	Laipsniška mokesčio lengvata			
R.7.1	Ūkininkai, kuriems taikomas vienodas tarifas (+)			
R.7.2	Ūkininkai, kuriems taikomas vienodas tarifas (–)			
R.8	Grynosios pajamos			
W	Vidutinis svertinis tarifas (%)			
IB	Tarpinė bazė			
	Bazės kompensacija			
SE.1	Nuo PVM atleistos mažosios įmonės (+)			
E.2	Nuo PVM atleistos mažosios įmonės (–)			
	Dir. 2006/112/EB X priedo A dalis			
XA.1	Dantų technikai			
XA.2	Viešasis radijas ir televizija			
XA.3	Esami pastatai ir pastatų žemė			
XA.4	Kelionių agentūros (už ES ribų)			
XA.T	Iš viso, X priedo A dalis			
	Dir. 2006/112/EB X priedo B dalis			
XB.1	Teisės įeiti į sporto renginius suteikimas			
XB.2	Laisvosios profesijos			
XB.3	Valstybinės telekomunikacijų paslaugos			
XB.4	Kremacijos ir laidojimo paslaugos			
XB.5	Aklieji			
XB.6	Karo aukų atminimas			
XB.7	Privačios ligoninės			
XB.8	Viešasis vandens tiekimas			
XB.9	Nauji pastatai ir pastatų žemė			

Kodas			Neigiamas	Teigiamas
XB.10	Keleivių vežimas (vidaus maršrutai)			
XB.11	Orlaiviai			
XB.12	Karo laivai			
XB.13	Kelionių agentūros (ES)			
XB.T	Iš viso, X priedo B dalis			
	Ribotos teisės į atskaitą			
RD.C	Automobiliai			
RD.E	Išlaidos automobiliams			
	Kitos kompensacijos			
OC.1	Kitos kompensacijos			
OC.2	Kitos kompensacijos			
OC.3	Kitos kompensacijos			
OC.4	Kitos kompensacijos			
OC.5	Kitos kompensacijos			
OC.6	Kitos kompensacijos			
OC.7	Kitos kompensacijos			
C.T	IŠ VISO kompensacijų			
Galutinė PVM bazė				

Šaltinis: Europos Komisija.

2 priedas. Suvestinė lentelė

PVM pagrįsti nuosavi ištekliai pagal Tarybos reglamentą (EEB, Euratomas) Nr. 1553/89 su pakeitimais, padarytais Tarybos reglamentu (ES, Euratomas) 2021/769

Kodas	Aprašymas	Naudota valiuta:
R1	Pajamos	
R1.1	Bet kokia PVM suma, neįtraukta į pajamas (+)	
R1.2	Bet kokia ne PVM suma, įtraukta į pajamas (–)	
NR	Grynosios pajamos	R1+R1.1–R1.2
A	Korekcija pagal 3 straipsnio 2 dalies[29] a punktą, teritorinė taikymo sritis___ __(+)	
B	Korekcija pagal 3 straipsnio 2 dalies[30] b punktą, teritorinė taikymo sritis___(+–)	
C_1	Korekcija pagal 3 straipsnio 2 dalies c punktą, pažeidimas Nr. 1 ___ (+)	
C_2	Korekcija pagal 3 straipsnio 2 dalies c punktą, pažeidimas Nr. 2 ___ (+)	
…	……	
C_n	Korekcija pagal 3 straipsnio 2 dalies c punktą, pažeidimas Nr. n ___(+)	
TC	Iš viso korekcijų	A+or–B+C_1…C_n
CNR	Pataisytos grynosios pajamos	NR+arba–TC
Svertinis PVM tarifo vidurkis	Daugiametis vidutinis svertinis tarifas (%)[31]	nn.nnnn%
FB	Galutinė neapribota PVM bazė	CNR/WAR

Šaltinis: Europos Komisija

[29] 6 straipsnyje nurodytos teritorijos yra Atono kalnas, Kanarų salos, Prancūzijos teritorijos, nurodytos Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo 349 straipsnyje ir 355 straipsnio 1 dalyje (Gvadelupa, Prancūzijos Gviana, Martinika, Reunionas, Sen Bartelemi, Sen Martenas), Alandų salos, Normandijos salos, Italijos Kampjonė, Lugano ežero Italijos teritoriniai vandenys, Helgolando sala, Biuzingeno teritorija, Seuta, Melilija ir Livinjas.

[30] 7 straipsnyje minimos teritorijos yra Monako Kunigaikštystė, Meno Sala ir Jungtinės Karalystės Akrotirio ir Dekelijos suvereni bazių teritorija.

[31] Galutinis arba preliminarus 2016 m. vidutinis svertinis tarifas, išreikštas keturių dešimtųjų dalių tikslumu, pagal iki 2021 m. galiojusią PVM pagrįstų nuosavų išteklių sistemą.

3 priedas. Kompensacijų ir korekcijų aprašymas

Pavadinimas	Aprašymas	Tikslas	Teisinė nuoroda
R.2 Baudos ir delspinigiai	Siekiama pašalinti elementus, kurie nėra PVM, bet yra įtraukti į apskaitą kartu su PVM	PVM pagrįstų nuosavų išteklių bazę turėtų sudaryti tik surinktas PVM	Senojo TR (EEB, Euratomas) Nr. 1553/89 2 straipsnio 1 dalis ir PVM direktyvos 2 straipsnis
R.3 Išieškojimo išlaidos			
R.4 Mažosios apmokestinamosios įmonės	Siekiama neįtraukti mažųjų įmonių, kurių apyvarta mažesnė nei 10 000 EUR.	Valstybės narės turi galimybę neįtraukti šių įmonių tais atvejais, kai joms sudėtinga taikyti įprastas PVM procedūras.	Senojo TR (EEB, Euratomas) Nr. 1553/89 2 straipsnio 3 dalis ir PVM direktyvos XXI antraštinės dalies 1 skyriaus 1 skirsnis
R.5.1 ir R.5.2 Kitos korekcijos	Siekiama įtraukti korekcijas dėl kitų elementų, darančių teigiamą arba neigiamą poveikį straipsniui R.1 „Surinktos pajamos“	PVM pagrįstų nuosavų išteklių bazę turėtų sudaryti tik surinktas PVM Atliekant korekcijas atskaitomi su PVM nesusiję elementai ir pridedami kitur užregistruoti su PVM susiję elementai	Senojo TR (EEB, Euratomas) Nr. 1553/89 2 straipsnio 1 dalis ir PVM direktyvos 2 straipsnis
R.6 Laipsniška mokesčio lengvata	Įmonės, kurių apyvarta viršija 10 000 EUR, gali būti atleistos nuo mokėtino PVM pagal slankiąją skalę.	Siekiama sumažinti mažosioms įmonėms tenkančią administracinę naštą, atsirandančią taikant įprastas PVM procedūras	Senojo TR (EEB, Euratomas) Nr. 1553/89 5 straipsnio 1 dalis ir PVM direktyvos XXI antraštinės dalies 1 skyriaus 1 skirsnis
R.7.1 ir R.7.2 Ūkininkai, kuriems taikomas vienodas tarifas	Kadangi kai kurie ūkininkai savo PVM prievoles vykdo skirtingai, reikia įvertinti, ar tai daro teigiamą arba neigiamą poveikį straipsniui R.1 „Surinktos pajamos“.	Siekiama sumažinti ūkininkams tenkančią administracinę naštą, atsirandančią taikant įprastas PVM procedūras	Senojo TR (EEB, Euratomas) Nr. 1553/89 5 straipsnio 2 dalis ir PVM direktyvos XXI antraštinės dalies 2 skyrius
SE.1 ir SE.2 Nuo PVM atleistos mažosios įmonės	Siekiama įtraukti mažas įmones, kurių apyvarta viršija 10 000 EUR ir kurios yra atleistos nuo PVM ir todėl joms netaikomos įprastos PVM prievolės	Siekiama įtraukti nuo PVM atleistas įmones, kurių apyvarta patenka į intervalą nuo 10 000 EUR iki nacionalinių atleidimo nuo PVM ribų, tartum joms būtų taikomos įprastos PVM prievolės	Senojo TR (EEB, Euratomas) Nr. 1553/89 6 straipsnio 1 dalis ir PVM direktyvos XXI antraštinės dalies 1 skyriaus 1 skirsnis
XA.1 Dantų technikai	Siekiama neįtraukti PVM pajamų, susijusių su tam tikromis prekėmis ir paslaugomis, kurios yra, tačiau neturėtų būti įtrauktos į R.1 straipsnį	Siekiama išbraukti prekes ir paslaugas, kurios valstybėje narėje yra apmokestinamos, tačiau turėtų būti atleistos nuo mokesčio	Senojo TR (EEB, Euratomas) Nr. 1553/89 2 straipsnio 2 dalies antra įtrauka ir 6 straipsnio 2 dalies pirma įtrauka ir PVM direktyvos 370
XA.2 Viešasis radijas ir televizija			
XA.3 Esami pastatai ir pastatų žemė			

Pavadinimas	Aprašymas	Tikslas	Teisinė nuoroda
XA.4 Kelionių agentūros (ne ES)			straipsnis ir X priedo A dalis
XB.1 Įėjimas į sporto renginius	Siekiama įtraukti PVM pajamas, susijusias su tam tikromis prekėmis ir paslaugomis, kurios nėra, tačiau turėtų būti įtrauktos į R.1 straipsnį, teikimu	Siekiama vėl įtraukti prekes, kurios valstybėje narėje nėra, bet turėtų būti apmokestinamos	Senojo TR (EEB, Euratomas) Nr. 1553/89 2 straipsnio 2 dalies trečia įtrauka, 6 straipsnio 2 dalies antra įtrauka, PVM direktyvos 371 straipsnis ir X priedo A dalis
XB.2 Laisvosios profesijos			
XB.3. Valstybinės telekomunikacijos paslaugos			
XB.4 Kremacijos ir laidojimo paslaugos			
XB.5 Aklieji			
XB.6 Karo aukų atminimas			
XB.7 Privačios ligoninės			
XB.8 Viešasis vandens tiekimas			
XB.9 Nauji pastatai ir pastatų žemė			
XB.10 Keleivių vežimas			
XB.11 Orlaiviai			
XB.12 Karo laivai			
XB.13 Kelionių agentūros			
RD.C Bendrovių automobiliai	Šią kompensaciją valstybės narės taiko pasirinktinai. Kai bendra teisė į atskaitą yra apribota, reikalinga neigiama kompensacija, antraip straipsnis R.1 „Surinktos pajamos“ bus pernelyg didelis, palyginti su kitomis valstybėmis narėmis, kuriose teisė į atskaitą už šias prekes ir paslaugas nėra ribojama.	Siekiama pakoreguoti straipsnį R.1 „Surinktos pajamos“ taip, tarsi atskaitos teisės šių prekių ir paslaugų atžvilgiu nebūtų apribotos	Senojo TR (EEB, Euratomas) Nr. 1553/89 6 straipsnio 4 dalis ir PVM direktyvos 176 straipsnis
RD.E Išlaidos įmonės automobiliams			
OC.1 – OC.n Kitos kompensacijos	Tipiniai „kitų kompensacijų“ pavyzdžiai yra susiję su pažeidimais, į pažeidimus panašiais nukrypimais nuo PVM direktyvos arba tam tikrais PVM aspektais dėl valstybių narių teritorinių ypatumų	Siekiama vėl įtraukti PVM už prekės ir paslaugas, kurios nėra susijusios su pažeidimu ar kurioms nėra taikomos kokios nors sąlygos, dėl kurių būtų kitaip nukrypstama nuo kitose valstybėse narėse taikomos įprastos PVM tvarkos	Senojo TR (EEB, Euratomas) Nr. 1553/89 2 straipsnio 1 dalis ir PVM direktyvos 2 straipsnis

Šaltinis: Europos Komisija

4 priedas. 2020 m. ir 2023 m. valstybių narių PVM pagrįstų nuosavų išteklių bazių, kurioms taikomas apribojimas, palyginimas

	2020 m.			2023 m.		
Valstybė	**Iki apribojimo**	**Po apribojimo**	**Skirtumas**	**Iki apribojimo**	**Po apribojimo**	**Skirtumas**
	mlrd. EUR	**mlrd. EUR**	**%**	**mlrd. EUR**	**mlrd. EUR**	**%**
Kroatija	33,212	24,518	–26 %	43,376	36,747	–15 %
Kipras	15,360	9,834	–36 %	19,320	13,391	–31 %
Liuksemburgas	30,402	21,357	–30 %	41,205	27,719	–33 %
Malta	9,183	5,784	–37 %	9,745	8,403	–14 %
Lenkija	254,114	248,794	–2 %	359,996	351,380	–2 %
Portugalija	102,256	97,793	–4 %	Netaikoma	Netaikoma	Netaikoma
Slovėnija	Netaikoma	Netaikoma	Netaikoma	31,842	31,759	0 %

Šaltinis: Europos Sąjungos 2020 finansinių metų taisomojo biudžeto Nr. 9 galutinis priėmimas (ES, Euratomas) 2021/118; Europos Sąjungos 2023 finansinių metų taisomojo biudžeto Nr. 4 galutinis priėmimas (ES, Euratomas) 2023/2750.

Pastaba. Apribojimas kitoms valstybėms narėms netaikomas, nes jų PVM bazė yra mažesnė nei 50 proc. jų BNP.

5 priedas. PVM bazių raida pagal valstybes nares (mlrd. EUR)

Valstybė narė	2016 m.	2017 m.	2018 m.	2019 m.	2020 m.	2021 m.	2022 m.
Belgija	177	187	195	196	171	207	222
Bulgarija	22	24	26	29	29	34	40
Čekija	70	81	87	92	89	99	118
Danija	105	110	115	118	114	148	141
Vokietija	1 300	1 357	1 407	1 457	1 432	1 500	1 702
Estija	10	11	12	13	13	15	17
Airija	78	86	88	94	78	96	117
Graikija	70	70	74	79	69	74	89
Ispanija	495	508	564	564	500	578	659
Prancūzija	989	1 057	1 104	1 113	1 043	1 209	1 314
Kroatija	28	30	33	37	31	35	40
Italija	659	702	713	733	645	764	897
Kipras	12	14	16	16	16	16	19
Latvija	11	11	12	13	13	14	18
Lietuva	15	17	18	20	18	24	29
Liuksemburgas	27	27	28	30	30	35	40
Vengrija	44	48	54	60	57	60	70
Malta	7	7	8	9	8	7	9
Nyderlandai	290	303	326	335	329	381	431
Austrija	159	168	173	178	173	184	212
Lenkija	171	224	242	252	238	276	315
Portugalija	91	99	104	113	103	106	127
Rumunija	62	68	78	82	78	86	102
Slovėnija	19	20	22	22	20	24	27
Slovakija	28	31	34	36	37	40	45
Suomija	93	96	100	105	102	114	121
Švedija	201	205	206	208	219	230	234
Iš viso	5 231	5 565	5 839	6 006	5 654	6 355	7 154

Šaltinis: 2016–2022 finansinių metų valstybių narių PVM ataskaitos

6 priedas. PVM likučių raida (mln. EUR)*

Valstybė narė	2016 m.	2017 m.	2018 m.	2019 m.	2020 m.	2021 m.	2022 m.
Belgija	12,33	15,02	15,37	–8,42	–57,72	31,76	–13,23
Bulgarija	2,32	4,58	1,92	4,68	5,46	7,14	8,46
Čekija	5,12	20,69	10,67	8,35	–4,18	9,59	20,28
Danija	4,54	2,63	–21,97	–9,11	25,42	71,18	4,42
Vokietija	–6,57	14,07	14,67	–3,28	106,98	104,48	268,70
Estija	0,14	1,09	0,49	0,65	0,32	3,08	3,00
Airija	–9,95	0,84	17,06	2,03	–41,81	11,46	27,42
Graikija	–53,43	–12,05	–4,82	14,16	0,07	–42,82	41,17
Ispanija	67,71	–9,52	128,69	85,19	–73,72	78,88	160,69
Prancūzija	58,70	98,94	111,62	57,41	27,59	253,03	322,78
Kroatija	2,75	2,88	2,55	2,99	11,28	9,02	11,13
Italija	262,80	145,51	87,06	48,96	–15,63	230,68	580,28
Kipras	1,49	2,37	3,49	1,48	2,32	1,96	4,63
Latvija	1,82	1,54	2,94	3,15	3,25	1,39	6,44
Lietuva	1,13	0,71	2,26	3,08	0,74	10,26	17,26
Liuksemburgas	3,28	4,75	–8,57	–1,97	46,02	11,57	–8,04
Vengrija	–1,77	–1,54	8,47	11,37	13,65	11,04	26,90
Malta	0,81	1,38	–0,05	2,76	2,65	2,53	3,61
Nyderlandai	17,27	–0,77	7,72	–1,04	17,14	136,32	48,76
Austrija	5,24	–1,22	5,51	1,65	2,32	16,49	39,83
Lenkija	–21,72	100,22	100,90	117,91	–12,60	79,52	58,82
Portugalija	9,11	6,14	9,15	11,63	2,66	1,80	20,91
Rumunija	19,50	5,60	10,15	17,41	–6,63	29,37	69,54
Slovėnija	1,37	2,74	3,68	0,78	–4,69	5,17	2,74
Slovakija	4,19	5,78	12,34	10,68	8,82	10,81	9,99
Suomija	5,12	7,82	3,68	11,69	–0,13	7,16	114,83
Švedija	6,85	3,54	–0,01	7,86	8,13	15,35	7,57
Iš viso	400,15	423,73	524,96	402,03	67,72	1 108,22	1 858,89

Šaltinis: ES metinės finansinės ataskaitos ir Europos Komisijos skaičiavimai.

* Apskaičiuojant likučius, koreguojami paskutinių metų, kurių duomenys turimi, ir ankstesnių metų duomenys.

7 priedas. Valstybėms narėms taikomos išlygos

	Bendras išlygų skaičius 2023 m. gruodžio 31 d.	iš jų išlygos, apimančios 2021 m. ir 2022 m.
Belgija	1	–
Bulgarija	–	–
Čekija	–	–
Danija	7	–
Vokietija	8	–
Estija	–	–
Airija	9	–
Graikija	5	2
Ispanija	–	–
Prancūzija	2	–
Kroatija	2	–
Italija	3	1
Kipras	–	–
Latvija	–	–
Lietuva	–	–
Liuksemburgas	5	–
Vengrija	–	–
Malta	–	–
Nyderlandai	4	–
Austrija	5	–
Lenkija	–	–
Portugalija	–	–
Rumunija	11	3
Slovėnija	–	–
Slovakija	–	–
Suomija	2	1
Švedija	1	–
JK	1	–
Iš viso	66	7

Šaltinis: Europos Komisija

8 priedas. Klausimynas valstybėms narėms

Klausimynas pateiktas rengiant Tarybos reglamente (EEB, Euratomas) Nr. 1553/89 dėl galutinių vienodų nuosavų išteklių, kaupiamų iš PVM, surinkimo priemonių 13a straipsnyje nurodytą ataskaitą.

1. Pagal 1–10 balų skalę (kai 10 yra aukščiausias balas) pažymėkite, kiek esate patenkinti naująja sistema, nustatyta 2021 m. balandžio 30 d. Tarybos reglamentu (ES, Euratomas) 2021/769, palyginti su senąja, pagal laiką ir (arba) išteklius, kurių reikia metinei ataskaitai parengti, pasirengti patikrinimui (visam ciklui) ir jame dalyvauti?

2. Kokie naujosios PVM pagrįstų nuosavų išteklių sistemos ypatumai jums vertingiausi?

3. Kokie naujosios PVM pagrįstų nuosavų išteklių sistemos ypatumai jums vertingi mažiausiai?

4. Ar, pradėjus taikyti naująją sistemą, kiek nors sumažėjo žmonių ar kitų išteklių poreikis, darbo krūvis, išlaidos?

5. Jei į 4 klausimą atsakėte teigiamai, kiekybiškai įvertinkite, kiek išteklių, susijusių su ataskaitų rengimu, pasirengimu patikrinimams ir dalyvavimu juose, pavyko sutaupyti (vertinant etato ekvivalentus, darbo krūvį, išlaidas ar kitus atitinkamus išteklius)?

9 priedas. Vidutinio svertinio tarifo procentinės reikšmės ir 2016 m. padėtis

Valstybė narė	2016 m. VST (%)	Išlygų skaičius	Padėtis
Belgija	16,1119 %	–	Galutinis
Bulgarija	19,7258 %	–	Galutinis
Čekija	18,9045 %	–	Galutinis
Danija	25,0000 %	–	Galutinis
Vokietija*	16,7396 %	1	Laikinasis
Estija	19,2187 %	–	Galutinis
Airija*	16,2875 %	2	Laikinasis
Graikija	20,3585 %	–	Galutinis
Ispanija	14,5883 %	–	Galutinis
Prancūzija	15,3663 %	–	Galutinis
Kroatija*	22,0014 %	1	Laikinasis
Italija	15,5720 %	–	Galutinis
Kipras	13,6041 %	–	Galutinis
Latvija	19,7217 %	–	Galutinis
Lietuva	19,7924 %	–	Galutinis
Liuksemburgas	13,0210 %	3	Laikinasis
Vengrija	24,3450 %	–	Galutinis
Malta	13,5716 %	–	Galutinis
Nyderlandai	16,4194 %	–	Galutinis
Austrija	16,6805 %	–	Galutinis
Lenkija	17,0229 %	–	Galutinis
Portugalija	17,7076 %	–	Galutinis
Rumunija	18,6242 %	–	Galutinis
Slovėnija	17,4687 %	–	Galutinis
Slovakija	19,1907 %	–	Galutinis
Suomija	20,6655 %	–	Galutinis
Švedija	21,1007 %	–	Galutinis

Šaltinis: 2016 finansinių metų valstybių narių PVM ataskaitos.

*Šiame priede pateikiami 2024 m. kovo mėn. duomenys. Po patikrinimų, atliktų po 2024 m. kovo mėn., Airijos procentinis tarifas tapo galutinis (naujas procentinis tarifas – 16,2875). Be to, Vokietijos laikinasis procentinis tarifas pakoreguotas į 16,7453, o Kroatijos – į 22,0578.

10 PRIEDAS. Tarybos direktyvų, kuriomis nuo 2016 m. iš dalies keičiama PVM direktyva, sąrašas

1. 2016 m. gegužės 25 d. Tarybos direktyva (ES) 2016/856, kuria iš dalies keičiamos Direktyvos 2006/112/EB dėl pridėtinės vertės mokesčio bendros sistemos nuostatos dėl pareigos taikyti minimalų standartinį tarifą trukmės.
2. 2016 m. birželio 27 d. Tarybos direktyva (ES) 2016/1065, kuria iš dalies keičiamos Direktyvos 2006/112/EB nuostatos dėl kuponų apmokestinimo tvarkos.
3. 2017 m. gruodžio 5 d. Tarybos direktyva (ES) 2017/2455, kuria iš dalies keičiamos Direktyvos 2006/112/EB ir Direktyvos 2009/132/EB nuostatos, susijusios su tam tikromis pridėtinės vertės mokesčio prievolėmis, taikomomis paslaugų teikimui ir nuotolinei prekybai prekėmis.
4. 2018 m. birželio 22 d. Tarybos direktyva (ES) 2018/912, kuria iš dalies keičiamos Direktyvos 2006/112/EB dėl pridėtinės vertės mokesčio bendros sistemos nuostatos dėl prievolės taikyti minimalų standartinį tarifą.
5. 2018 m. lapkričio 6 d. Tarybos direktyva (ES) 2018/1695, kuria iš dalies keičiamos Direktyvos 2006/112/EB dėl pridėtinės vertės mokesčio bendros sistemos nuostatos, susijusios su neprivalomo atvirkštinio apmokestinimo mechanizmo taikymo tam tikroms prekėms ir paslaugoms, kurias tiekiant ar teikiant gali būti sukčiaujama, laikotarpiu ir su kovos su sukčiavimu pridėtinės vertės mokesčiu greitojo reagavimo mechanizmo taikymo laikotarpiu.
6. 2018 m. lapkričio 6 d. Tarybos direktyva (ES) 2018/1713, kuria iš dalies keičiamos Direktyvos 2006/112/EB nuostatos, susijusios su knygoms, laikraščiams ir periodiniams leidiniams taikomais pridėtinės vertės mokesčio tarifais.
7. 2018 m. gruodžio 4 d. Tarybos direktyva (ES) 2018/1910, kuria dėl tam tikrų pridėtinės vertės mokesčio sistemos taisyklių suderinimo ir supaprastinimo, susijusio su valstybių narių tarpusavio prekybos apmokestinimu, iš dalies keičiama Direktyva 2006/112/EB.
8. 2019 m. vasario 18 d. Tarybos direktyva (ES) 2019/475, kuria iš dalies keičiamos direktyvos 2006/112/EB ir 2008/118/EB dėl Italijai priklausančios Campione d'Italia savivaldybės ir Italijai priklausančios Lugano ežero dalies įtraukimo į Sąjungos muitų teritoriją ir į Direktyvos 2008/118/EB teritorinę taikymo sritį.
9. 2019 m. lapkričio 21 d. Tarybos direktyva (ES) 2019/1995, kuria iš dalies keičiamos Direktyvos 2006/112/EB nuostatos, susijusios su nuotoline prekyba prekėmis ir tam tikromis šalies viduje tiekiamomis prekėmis.
10. 2019 m. gruodžio 16 d. Tarybos direktyva (ES) 2019/2235, kuria dėl gynybos operacijų, įgyvendinamų vykdant Sąjungos politiką, iš dalies keičiama Direktyva 2006/112/EB dėl pridėtinės vertės mokesčio bendros sistemos ir Direktyva 2008/118/EB dėl bendros akcizų tvarkos.
11. 2020 m. vasario 18 d. Tarybos Direktyva (ES) 2020/284, kuria dėl tam tikrų reikalavimų mokėjimo paslaugų teikėjams nustatymo iš dalies keičiama Direktyva 2006/112/EB.
12. 2020 m. lapkričio 20 d. Tarybos direktyva (ES) 2020/1756, kuria dėl apmokestinamųjų asmenų registravimo Šiaurės Airijoje iš dalies keičiama Direktyva 2006/112/EB dėl pridėtinės vertės mokesčio bendros sistemos.

13. 2020 m. gruodžio 7 d. Tarybos direktyva (ES) 2020/2020, kuria iš dalies keičiama Direktyva 2006/112/EB, kiek tai susiję su laikinosiomis priemonėmis dėl pridėtinės vertės mokesčio, taikytino vakcinoms nuo COVID-19 ir COVID-19 *in vitro* diagnostikos medicinos priemonėms reaguojant į COVID-19 pandemiją.

14. 2021 m. liepos 13 d. Tarybos direktyva (ES) 2021/1159, kuria iš dalies keičiamos Direktyvos 2006/112/EB nuostatos dėl importo ir tam tikrų prekių tiekimo ir paslaugų teikimo laikino neapmokestinimo PVM, reaguojant į COVID-19 pandemiją.

15. 2022 m. balandžio 5 d. Tarybos direktyva (ES) 2022/542, kuria iš dalies keičiamos direktyvų 2006/112/EB ir (ES) 2020/285 nuostatos dėl pridėtinės vertės mokesčio tarifų.

16. 2022 m. birželio 3 d. Tarybos direktyva (ES) 2022/890, kuria dėl neprivalomo atvirkštinio apmokestinimo mechanizmo, taikomo tam tikroms prekėms ir paslaugoms, kurias tiekiant ar teikiant gali būti sukčiaujama, ir kovos su sukčiavimu pridėtinės vertės mokesčiu Greitojo reagavimo mechanizmo taikymo laikotarpio pratęsimo iš dalies keičiama Direktyva 2006/112/EB.

11 priedas. Valstybėse narėse taikomi PVM tarifai

	2016 m.	2017 m.	2018 m.	2019 m.	2020 m.	2021 m.	2022 m.	2023 m.
BE	6 %; 12 %; 21 %	6 %; 12 %; 21 %	6 %; 12 %; 21 %	6 %; 12 %; 21 %	6 %; 12 %; 21 %	6 %; 12 %; 21 %	6 %; 12 %; 21 %	6 %; 12 %; 21 %
BG	9 %; 20 %	9 %; 20 %	9 %; 20 %	9 %; 20 %	9 %; 20 %	9 %; 20 %	9 %; 20 %	9 %; 20 %
CZ	10 %; 15 %; 21 %	10 %; 15 %; 21 %	10 %; 15 %; 21 %	10 %; 15 %; 21 %	10 %; 15 %; 21 %	10 %; 15 %; 21 %	10 %; 15 %; 21 %	10 %; 15 %; 21 %
DK	25 %	25 %	25 %	25 %	25 %	25 %	25 %	25 %
DE	7 %; 19 %	7 %; 19 %	7 %; 19 %	7 %; 19 %	7 %; 19 %	5/7%; 16/19%	7 %; 19 %	7 %; 19 %
EE	9 %; 20 %	9 %; 20 %	9 %; 20 %	9 %; 20 %	9 %; 20 %	9 %; 20 %	5 %; 9 %; 20 %	5 %; 9 %; 20 %
IE	4,8 %; 9 %; 13,5 %; 23 %	4,8 %; 9 %; 13,5 %; 23 %	4,8 %; 9 %; 13,5 %; 23 %	4,8 %; 9 %; 13,5 %; 23 %	4,8 %; 9 %; 13,5 %; 23/21%	4,8 %; 9 %; 13,5 %; 21/23%	4,8 %; 9 %; 13,5 %; 23 %	4,8 %; 9 %; 13,5 %; 23 %
EL	6 %; 13 %; 24 %	6 %; 13 %; 24 %	6 %; 13 %; 24 %	6 %; 13 %; 24 %	6 %; 13 %; 24 %	6 %; 13 %; 24 %	6 %; 13 %; 24 %	6 %; 13 %; 24 %
ES	4 %; 10 %; 21 %	4 %; 10 %; 21 %	4 %; 10 %; 21 %	4 %; 10 %; 21 %	4 %; 10 %; 21 %	4 %; 10 %; 21 %	4 %; 10 %; 21 %	4 %; 10 %; 21 %
FR	2,1 %; 5,5 %; 10%, 20%	2,1 %; 5,5 %; 10%, 20%	2,1 %; 5,5 %; 10%, 20%	2,1 %; 5,5 %; 10%, 20%	2,1 %; 5,5 %; 10%, 20%	2,1 %; 5,5 %; 10%, 20%	2,1 %; 5,5 %; 10%, 20%	2,1 %; 5,5 %; 10%, 20%
HR	5 %; 13 %; 25 %	5 %; 13 %; 25 %	5 %; 13 %; 25 %	5 %; 13 %; 25 %	5 %; 13 %; 25 %	5 %; 13 %; 25 %	5 %; 13 %; 25 %	5 %; 13 %; 25 %
IT	4 %; 5 %; 10 %; 22 %	4 %; 5 %; 10 %; 22 %	4 %; 5 %; 10 %; 22 %	4 %; 5 %; 10 %; 22 %	4 %; 5 %; 10 %; 22 %	4 %; 5 %; 10 %; 22 %	4 %; 5 %; 10 %; 22 %	4 %; 5 %; 10 %; 22 %
CY	5 %; 9 %; 19 %	5 %; 9 %; 19 %	5 %; 9 %; 19 %	5 %; 9 %; 19 %	5 %; 9 %; 19 %	5 %; 9 %; 19 %	5 %; 9 %; 19 %	3%;5%; 9 %; 19 %
LV	12 %; 21 %	12 %; 21 %	12 %; 21 %	5 %; 12 %; 21 %	5 %; 12 %; 21 %	5 %; 12 %; 21 %	5 %; 12 %; 21 %	5 %; 12 %; 21 %

	2016 m.	2017 m.	2018 m.	2019 m.	2020 m.	2021 m.	2022 m.	2023 m.
LT	5 %; 9 %; 21 %	5 %; 9 %; 21 %	5 %; 9 %; 21 %	5 %; 9 %; 21 %	5 %; 9 %; 21 %	5 %; 9 %; 21 %	5 %; 9 %; 21 %	5 %; 9 %; 21 %
LU	3 %; 8 %; 14 %; 17 %	3 %; 8 %; 14 %; 17 %	3 %; 8 %; 14 %; 17 %	3 %; 8 %; 14 %; 17 %	3 %; 8 %; 14 %; 17 %	3 %; 8 %; 14 %; 17 %	3 %; 8 %; 14 %; 17 %	3 %; 7 %; 13 %; 16 %
HU	5 %; 18 %; 27 %	5 %; 18 %; 27 %	5 %; 18 %; 27 %	5 %; 18 %; 27 %	5 %; 18 %; 27 %	5 %; 18 %; 27 %	5 %; 18 %; 27 %	5 %; 18 %; 27 %
MT	5 %; 7 %; 18 %	5 %; 7 %; 18 %	5 %; 7 %; 18 %	5 %; 7 %; 18 %	5 %; 7 %; 18 %	5 %; 7 %; 18 %	5 %; 7 %; 18 %	5 %; 7 %; 18 %
NL	6 %; 21 %	6 %; 21 %	6 %; 21 %	9 %; 21 %	9 %; 21 %	9 %; 21 %	9 %; 21 %	9 %; 21 %
AT	10 %; 13 %; 20 %	10 %; 13 %; 20 %	10 %; 13 %; 20 %	10 %; 13 %; 20 %	5%, 10%; 13 %; 20 %	5%, 10%; 13 %; 20 %	10 %; 13 %; 20 %	10 %; 13 %; 20 %
PL	5 %; 18 %; 23 %	5 %; 18 %; 23 %	5 %; 18 %; 23 %	5 %; 18 %; 23 %	5 %; 18 %; 23 %	5 %; 18 %; 23 %	5 %; 18 %; 23 %	5 %; 18 %; 23 %
PT	6 %; 13 %; 23 %	6 %; 13 %; 23 %	6 %; 13 %; 23 %	6 %; 13 %; 23 %	6 %; 13 %; 23 %	6 %; 13 %; 23 %	6 %; 13 %; 23 %	6 %; 13 %; 23 %
RO	5 %; 9 %; 20 %	5 %; 9 %; 19 %	5 %; 9 %; 19 %	5 %; 9 %; 19 %	5 %; 9 %; 19 %	5 %; 9 %; 19 %	5 %; 9 %; 19 %	5 %; 9 %; 19 %
SI	9,5 %; 22 %	9,5 %; 22 %	9,5 %; 22 %	9,5 %; 22 %	5 %; 9,5 %; 22 %	5 %; 9,5 %; 22 %	5 %; 9,5 %; 22 %	5 %; 9,5 %; 22 %
SK	10 %; 20 %	10 %; 20 %	10 %; 20 %	10 %; 20 %	10 %; 20 %	10 %; 20 %	10 %; 20 %	10 %; 20 %
FI	10 %; 14 %; 24 %	10 %; 14 %; 24 %	10 %; 14 %; 24 %	10 %; 14 %; 24 %	10 %; 14 %; 24 %	10 %; 14 %; 24 %	10 %; 14 %; 24 %	10 %; 14 %; 24 %
SE	6 %; 12 %; 25 %	6 %; 12 %; 25 %	6 %; 12 %; 25 %	6 %; 12 %; 25 %	6 %; 12 %; 25 %	6 %; 12 %; 25 %	6 %; 12 %; 25 %	6 %; 12 %; 25 %

Šaltinis: Europos mokesčių duomenų bazė, anksčiau skelbtas PVM tarifų sąrašas, viešai prieinama informacija.

12 priedas. Valstybių narių vidutiniai svertiniai tarifai 2016–2020 m. (%)

Valstybė narė	2016 m.	2017 m.	2018 m.	2019 m.	2020 m.
Belgija	16,1119	16,0177	15,9033	16,0603	15,9622
Bulgarija	19,7258	19,7290	19,7185	19,7149	19,5845
Čekija	18,9045	18,8680	18,8187	18,7778	18,4913
Danija	25,0000	25,0000	25,0000	25,0000	25,0000
Vokietija	16,7396	16,7185	16,7355	16,7636	15,4041
Estija	19,2187	19,2257	19,1851	19,1873	19,1596
Airija	16,2875	16,3228	16,5002	16,5307	16,3979
Graikija	20,3585	20,6506	20,6097	19,9687	18,4146
Ispanija	14,5883	14,4696	14,3250	14,6177	14,5594
Prancūzija	15,3663	15,2702	15,2840	15,4303	15,379
Kroatija	22,0014	21,4101	21,5697	20,3610	21,0095
Italija	15,5720	15,4768	15,4872	15,5858	15,5942
Kipras	13,6041	13,2560	12,5966	12,7172	13,5437
Latvija	19,7217	19,8917	19,6934	19,7677	19,7213
Lietuva	19,7924	20,0566	19,8387	19,8857	19,8848
Liuksemburgas	13,0210	12,8644	13,4055	13,2147	12,931
Vengrija	24,3450	23,8176	22,9542	23,1810	22,8911
Malta	13,5716	13,6878	13,5302	13,5795	13,3496
Nyderlandai	16,4194	16,4882	16,1383	16,9233	17,0848
Austrija	16,6805	16,6223	16,8065	16,6780	15,892
Lenkija	17,0229	16,9906	16,9136	17,0331	17,1593
Portugalija	17,7076	17,0838	17,0488	16,8203	16,942
Rumunija	18,6242	16,9892	16,7183	16,8408	16,4777
Slovėnija	17,4687	17,4037	17,2777	17,3087	17,2753
Slovakija	19,1907	19,2161	19,1329	18,9486	18,7725
Suomija	20,6655	20,6719	20,6995	20,6476	20,6691
Švedija	21,1007	21,1800	21,2425	21,2911	21,2327

Šaltinis: 2016–2020 finansinių metų valstybių narių PVM ataskaitos.

13 priedas. 2020 m. supaprastinto vidutinio svertinio tarifo palyginimas su 2020 m. faktiniu vidutiniu svertiniu tarifu

Siekiant pademonstruoti ir ištestuoti supaprastinto vidutinio svertinio tarifo tikslumą, šiame priede pateikiami 2020 m. supaprastinto vidutinio svertinio tarifo skaičiavimai, kaip pagrindą naudojant 2019 m. vidutinį svertinį tarifą.

$$S\text{-}VST_{2020} = VST_{2019} \times \frac{N\bar{U}\text{-}VST_{2020}}{N\bar{U}\text{-}VST_{2019}}$$

Siekiant patikrinti įverčio tikslumą, lentelėje jis palyginimas su 2020 m. faktiniu vidutiniu svertiniu tarifu, kurį valstybės narės nurodė savo finansinėse ataskaitose, o Komisija patikrino. Daugumos šalių supaprastintas vidutinis svertinis tarifas yra labai panašus į faktinį vidutinį svertinį tarifą, o skirtumas tarp jų abiejų yra mažesnis negu 0,2 procentinio punkto. Perskaičiavus pagal atitinkamos šalies PVM bazę, supaprastintas vidutinis svertinis tarifas nuo faktinio 2020 m. svertinio tarifo vidutiniškai skiriasi tik 0,10 procentinio punkto.

Jei šis supaprastintas metodas būtų buvęs taikomas vietoj išsamaus vidutinio svertinio tarifo skaičiavimo, finansinis poveikis būtų buvęs minimalus. Bendri valstybių narių įnašai 2020 m. būtų sumažėję tik 14,9 mln. EUR. Dėl apribojimo mechanizmo daugumos valstybių narių įnašai būtų buvę mažesni arba nebūtų pakitę.

Valstybė narė	2020 m. supaprastintas VST	Faktinis 2020 m. VST	Skirtumas (procentiniai punktai)	Supaprastinto VST naudojimo poveikis nuosaviems ištekliams (mln. EUR)	Santykinis nuosavų išteklių poveikis
Belgija	16,08 %	15,96 %	0,12 %	3,8	0,7 %
Bulgarija	19,70 %	19,58 %	0,12 %	0,0	0,0 %
Čekija	18,54 %	18,49 %	0,05 %	0,7	0,3 %
Danija	25,00 %	25,00 %	0,00 %	0,0	0,0 %
Vokietija*	*16,66 %*	*15,40 %*	*1,25 %*	*321,9*	*7,5 %*
Estija	19,19 %	19,16 %	0,03 %	0,1	0,1 %
Airija	16,49 %	16,40 %	0,09 %	1,3	0,5 %
Graikija	17,09 %	18,41 %	–1,32 %	–16,0	–7,7 %
Ispanija	14,59 %	14,56 %	0,03 %	3,1	0,2 %
Prancūzija	15,42 %	15,38 %	0,05 %	9,2	0,3 %
Kroatija	19,48 %	21,01 %	–1,53 %	0,0	0,0 %
Italija	15,58 %	15,59 %	–0,01 %	–1,2	–0,1 %
Kipras	12,72 %	13,54 %	–0,82 %	0,0	0,0 %
Latvija	19,79 %	19,72 %	0,06 %	0,1	0,3 %

Valstybė narė	2020 m. supaprastintas VST	Faktinis 2020 m. VST	Skirtumas (procentiniai punktai)	Supaprastinto VST naudojimo poveikis nuosaviems ištekliams (mln. EUR)	Santykinis nuosavų išteklių poveikis
Lietuva	19,91 %	19,88 %	0,02 %	0,1	0,1 %
Liuksemburgas	13,36 %	12,93 %	0,42 %	0,0	0,0 %
Vengrija	22,73 %	22,89 %	–0,16 %	–1,2	–0,7 %
Malta	13,52 %	13,35 %	0,17 %	0,0	0,0 %
Nyderlandai	16,94 %	17,08 %	–0,15 %	–8,5	–0,9 %
Austrija	16,66 %	15,89 %	0,77 %	24,1	4,7 %
Lenkija	17,05 %	17,16 %	–0,11 %	–4,5	–0,6 %
Portugalija	16,79 %	16,94 %	–0,15 %	0,0	0,0 %
Rumunija	16,70 %	16,48 %	0,22 %	3,0	1,3 %
Slovėnija	17,31 %	17,28 %	0,03 %	0,1	0,2 %
Slovakija	18,62 %	18,77 %	–0,15 %	–0,9	–0,8 %
Suomija	20,66 %	20,67 %	–0,01 %	–0,1	0,0 %
Švedija	21,29 %	21,23 %	0,06 %	1,7	0,3 %
ES vidurkis			0,25 %	2,9	
ES svertinis vidurkis (pagal PVM bazę)			0,10 %		
Iš viso				14,9	

Šaltiniai: valstybių narių 2019 ir 2020 finansinių metų PVM ataskaitos, EUROMOD (žr. toliau pateiktą paaiškinimą) vartojimo duomenys, patikslinti pagal 2017–2018 m. Eurostato namų ūkių vartojimo duomenis pagal COICOP (Individualaus vartojimo išlaidų pagal paskirtį klasifikatorius) 3 skaitmenų vartojimo kategoriją, Europos mokesčių duomenų bazė, 2019–2020 m. PVM tarifai pagal COICOP 5 skaitmenų vartojimo kategoriją. Komisijos atlikti skaičiavimai.

*: Didelį skirtumą tarp S-VST ir faktinio Vokietijos VST galima paaiškinti tuo, kad 2020 m. sumažinti standartiniai ir lengvatiniai PVM tarifai, bet duomenyse, kuriais grindžiamas S-VST, į tai neatsižvelgta. Todėl Vokietija neįtraukiama apskaičiuojant vidurkius ir bendrą sumą.

14 priedas. PVM apmokestinamo vartojimo pasiskirstymas pagal kategorijas, 2020 m.

	Namų ūkių vartojimas	Valdžios sektoriaus pirkimai	Bendrojo pagrindinio kapitalo formavimas	Tarpinis vartojimas
Belgija	61 %	4 %	16 %	18 %
Bulgarija	75 %	7 %	5 %	14 %
Čekija	59 %	7 %	13 %	21 %
Danija	–	–	–	–
Vokietija	65 %	5 %	16 %	14 %
Estija	64 %	10 %	17 %	9 %
Airija	66 %	7 %	16 %	12 %
Graikija	85 %	7 %	4 %	4 %
Ispanija	74 %	7 %	11 %	8 %
Prancūzija	62 %	3 %	17 %	17 %
Kroatija	73 %	8 %	9 %	9 %
Italija	72 %	7 %	12 %	9 %
Kipras	59 %	3 %	14 %	24 %
Latvija	75 %	8 %	11 %	6 %
Lietuva	81 %	6 %	8 %	5 %
Liuksemburgas	56 %	3 %	6 %	7 %
Vengrija	66 %	12 %	15 %	7 %
Malta	76 %	9 %	9 %	6 %
Nyderlandai	60 %	8 %	16 %	16 %
Austrija	77 %	7 %	9 %	7 %
Lenkija	73 %	7 %	9 %	11 %
Portugalija	75 %	7 %	6 %	12 %
Rumunija	43 %	5 %	14 %	38 %
Slovėnija	70 %	9 %	10 %	10 %
Slovakija	69 %	6 %	10 %	15 %
Suomija	62 %	18 %	9 %	11 %
Švedija	58 %	12 %	18 %	13 %

Šaltiniai: 2020 finansinių metų valstybių narių PVM ataskaitos. Komisijos atlikti skaičiavimai.

15 priedas. Išsamus namų ūkių vidutinio svertinio tarifo (NŪ-VST) apskaičiavimo paaiškinimas

Šiame priede išsamiai paaiškinamas namų ūkių vartojimui taikomas vidutinis svertinis tarifas, vadinamas namų ūkių vidutiniu svertiniu tarifu. Tai pagrindinis vidutinio svertinio tarifo apskaičiavimo dėmuo, t. y. supaprastintas vidutinis svertinis tarifas apskaičiuojamas namų ūkių vidutinio svertinio tarifo augimo tempą pritaikius ataskaitinių metų (faktiniam) vidutiniam svertiniam tarifui. Šį namų ūkių vidutinį svertinį tarifą apskaičiavo Sevilijoje veikiantis JRC.

Pagrindiniai vartojimo išlaidų duomenys gauti taikant EUROMOD[32], kuriam naudojami ES pajamų ir gyvenimo sąlygų statistikos (ES SPGS) ir namų ūkių biudžetų tyrimo (daugumos šalių, atitinkamai 2019 ir 2015 m. etapų) mikroduomenys. Šie rezultatai gali būti kalibruojami taip, kad atspindėtų Eurostato turimus nacionalinių sąskaitų duomenis, vadinamus „Galutinės namų ūkių vartojimo išlaidos pagal vartojimo paskirtį (COICOP, 3 skaitmenys)“. N metų vidutiniam svertiniam tarifui apskaičiuoti valstybės narės naudoja n−2 metų vartojimo duomenis. Tai reiškia, kad vartojimo duomenims kalibruoti buvo naudojami n−2 metų nacionalinių sąskaitų vartojimo duomenys.

Apskaičiuojant vidutinį svertinį tarifą, taip pat reikalingi duomenys apie vartojimo kategorijų PVM tarifus, kurie yra gaunami iš Europos mokesčių duomenų bazės ir patikrinami pagal nacionalinės teisės aktus. Pagal kiekvieną COICOP 5 skaitmenų kategoriją (daugumoje šalių – apie 200 kategorijų) rankiniu būdu apskaičiuojamas bendras PVM tarifas. Jei taikomi keli tarifai (pavyzdžiui, dėl to, kad 5 skaitmenų kategorijos grupei priklauso įvairūs produktai, arba dėl to, kad tais metais taikyti skirtingi tarifai), naudojamas labiausiai dominuojantis tarifas[33].

Nuo PVM atleistos vartojimo kategorijos, kurios į PVM bazę neįskaičiuojamos, yra nustatomos naudojant Mokesčių ir muitų sąjungos GD 2019 m. dokumentą „Europos Sąjungos valstybėse narėse taikomi PVM tarifai“ ir PVM direktyvą 2006/112. Daroma prielaida, kad šios išimtys metams bėgant nesikeis.

Tada apskaičiuojamas kiekvienos valstybės narės namų ūkių vidutinis svertinis tarifas – numanomas tarifas, PVM įsipareigojimus padalijus iš privačių namų ūkių vartojimo išlaidų:

$$HH\text{-}WAR = \frac{VAT^{NA}}{\left(EXP^{NA} - VAT^{NA}\right)}$$

kur *NŪ-VST* yra tam tikros valstybės ir tam tikrų metų namų ūkio vidutinis svertinis tarifas; VAT^{NA} ir EXP^{NA} yra, atitinkamai, bendri PVM įsipareigojimai ir bendros vartojimo išlaidos iš bet kurių vartojimo išlaidų, kurios nėra atleistos nuo PVM. Įtraukiamos vartojimo kategorijos, kurioms taikomi nuliniai tarifai. NA parodo, kad VAT ir EXP buvo sukalibruoti pagal nacionalines sąskaitas.

---

[32] EUROMOD yra ES mokesčių ir išmokų mikromodelis, leidžiantis tyrėjams ir politikos analitikams apskaičiuoti ir palyginti mokesčių ir išmokų poveikį kiekvienos valstybės narės ir visos ES gyventojų namų ūkių pajamoms ir darbo paskatoms. Čia pateikti rezultatai gauti naudojant EUROMOD versiją i6.120. Iš pradžių EUROMOD prižiūrėjo, plėtojo ir administravo Socialinių ir ekonominių tyrimų institutas (angl. *Institute for Social and Economic Research* (ISER)), o nuo 2021 m. jį tvarko, plėtoja ir administruoja JRC, bendradarbiaudamas Eurostatu ir ES šalių nacionalinėmis grupėmis. Esame dėkingi daugeliui žmonių, prisidėjusių prie EUROMOD kūrimo. Atsakomybė už rezultatus ir jų aiškinimą tenka autoriui (-iams). Daugiau informacijos: https://euromod-web.jrc.ec.europa.eu/.

[33] 2024 m. tarifus peržiūrėjo kiekvienos valstybės narės ekspertai. Tačiau tuo metu, kai buvo rengiamas skaičiavimas (2024 m. liepos mėn.), jie tebebuvo laikini, taigi dar turėjo būti tikrinami, tikslinami ir koreguojami iki kito EUROMOD stabilių duomenų paskelbimo 2025 m. pradžioje.

16 priedas. 2021–2024 m. supaprastinti vidutiniai svertiniai tarifai, baziniu tarifu laikant 2019 m. tarifą

Valstybė narė	2021 m.	2022 m.	2023 m.	2024 m.
Belgija	16,04 %	15,81 %	15,18 %	14,97 %
Bulgarija	18,98 %	19,32 %	18,69 %	18,54 %
Čekija	17,62 %	17,97 %	17,93 %	17,55 %
Danija	25,00 %	25,00 %	25,00 %	25,00 %
Vokietija	15,76 %	15,82 %	15,85 %	16,24 %
Estija	19,18 %	19,17 %	19,13 %	19,88 %
Airija	15,07 %	15,67 %	15,19 %	16,11 %
Graikija	17,12 %	17,46 %	17,41 %	17,33 %
Ispanija	14,24 %	14,09 %	13,63 %	14,46 %
Prancūzija	15,40 %	15,39 %	15,56 %	15,98 %
Kroatija	19,45 %	18,06 %	18,17 %	18,27 %
Italija	15,53 %	15,03 %	15,06 %	14,62 %
Kipras	12,66 %	12,95 %	12,76 %	11,91 %
Latvija	19,80 %	19,71 %	19,81 %	19,92 %
Lietuva	19,84 %	19,47 %	19,38 %	19,92 %
Liuksemburgas	13,34 %	13,46 %	13,03 %	13,66 %
Vengrija	22,63 %	23,30 %	23,03 %	22,50 %
Malta	13,50 %	14,31 %	13,84 %	14,05 %
Nyderlandai	16,86 %	17,19 %	17,31 %	16,96 %
Austrija	15,40 %	16,84 %	17,11 %	16,52 %
Lenkija	16,97 %	12,99 %	15,47 %	17,52 %
Portugalija	16,53 %	16,62 %	16,25 %	16,31 %
Rumunija	16,73 %	16,67 %	16,99 %	16,84 %
Slovėnija	17,27 %	17,23 %	17,52 %	17,59 %
Slovakija	18,63 %	18,54 %	17,87 %	17,38 %
Suomija	20,66 %	20,66 %	20,78 %	20,30 %
Švedija	21,29 %	21,53 %	21,78 %	21,53 %
Paprastasis vidurkis	17,46 %	17,42 %	17,40 %	17,48 %
Vidurkis, įvertintas pagal PVM bazę	16,34 %	16,14 %	16,23 %	16,45 %

Šaltinis: Europos Komisija skaičiavimas.